

20 mei 2011

Bin Laden gedood

TEMMINCK TUINSTR EN SCHELTEMA BEDUIN MISSEN RECHTMATIGHEID

EN
KNOOPS EN
WLADIMIROFF
OOK

- » Substantiëringsplicht door rechters uitgehold
- » Versukkeling in het strafrecht
- » Stijging tuchtklachten zegt nog niet veel

Sdu UITGEVERS

Op weg naar de top?

Nu ben jij aan de beurt!

Holland Van Gijzen is op zoek naar:

Eindhoven

- ▶ Advocaat-medewerkers op het gebied van Corporate & Commercial

Amsterdam

- ▶ Advocaat-medewerker Herstructurering en Insolventie

Kijk voor meer informatie op

www.hollandlaw.nl

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs LLP.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSEN

Actualiteiten

7

Coulante rechters hollen substantiëringsplicht uit

De substantiëringsplicht is nuttig, vinden de meeste advocaten. Maar rechters handhaven nauwelijks.

Actualiteiten

9

Stijging aantal tuchtklachten

Klagen, klagen, klagen: cliënten doen het steeds meer. Maar wat zegt het?

Internationaal strafrecht

18

VS vs. Osama

Hoe zouden advocaten van Obama het doden van Bin Laden juridisch hebben gerechtvaardigd? Ze zouden het recht erg hebben moeten buigen, zeggen de specialisten.

Actualiteiten

- 3 Deken Loorbach over de wet en wat die waard is
- 5 Oud-deken onderscheiden
- 5 Matthijs Kaaks: strafrecht in versukkeling
- 11 Advocaat vereeuwigd in Oldenzaal
- 13 Nieuw AR-lid Hans Vogels krijgt hoofdpijn van gefinancierde rechtshulp

14 Agenda

15 Raffi van den Berg: nieuwe Algemeen Secretaris presenteert zich

16 Jemenitische advocaat protesteert al drie maanden in tent

Bestuurders aansprakelijkheid

24 Aan fiscale verplichtingen moet in ieder geval worden voldaan...

Strafrecht

28 Het conceptwetsvoorstel 'raadsman en politieverhoor' kan nog net iets beter

Procederen

33 Incassorisico toevoegingsadvocaat: wel of niet groter?

Moordkuil

35 Waarheidsplicht stuit op gedragsregel

Rechter schrijft terug

37 Echte onschuld vereist een andere advocaat

Kantoorartikelen

38 Peer review in de praktijk

Werken in het binnenland

41 Duitse degelijkheid & Brabantse gezelligheid

Transfers

43 Wie, wat, waar?

Geschillencommissie

45 Aanvullende declaratie

Tuchtrecht

47 Optreden voor broer
48 Alle beperkingen

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie: Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en
Sabine Droogleeveer Fortuyn.

Medewerkers

Lex van Almelo, Anna Italianer, Michel Knapen,
Tatiana Scheltema en
Trudeke Sillevius Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met BAlienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 8: 27 mei 2011
afl. 9: 17 juni 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto
Emilie Hudig

HO
PRINT

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Toevoegingen

Vergoeding 5 procent lager

De vergoeding voor het verlenen van gefinancierde rechtshulp door advocaten en mediators wordt per 1 januari 2012 verlaagd met 5 procent. Per punt zullen advocaten 106,23 euro ontvangen, in plaats van de 111,82 euro die ze nu krijgen. De maatregel moet jaarlijks een besparing van 17 miljoen euro opleveren, op een totaalbedrag van 340 miljoen. Vorige week stuurde staatssecretaris Fred Teeven een ontwerpbesluit aan de Kamer.

Met een aanpassing van de indexe-

ringsmethode hoopt Teeven het stelsel voor advocaten niet al te onaantrekkelijk te maken. Was de vergoeding per punt tot nu toe gekoppeld aan de marktgemiddelde loonkosten, in de toekomst wordt het basisbedrag ook geïndexeerd aan de

hand van productiviteitsstatistieken, jaarlijks vastgesteld door het CBS. Zowel de Orde als de VSAN hebben herhaaldelijk alternatieve bezuinigingsmaatregelen voorgedragen. De Orde reageert volgende week op het ontwerpbesluit.

Vrouwelijke junioren last van omzetsdruk

De pilot van het mentorproject Ma-donna, waarbij tien vrouwelijke junior advocaten voor een jaar gekoppeld zijn aan een advocaat met meer ervaring, oogst positieve reacties. Junioren vinden dat gesprekken met hun mentor waardevolle informatie, tips en sturing heeft opgeleverd. En vooral bevestiging dat ze op de goede weg zitten. Dat was de strekking tijdens een vertrouwelijke afsluitingsbijeenkomst begin deze maand bij Nauta Dutilh in Rotterdam.

Junioren worstelen met vragen over te nemen carrièrestappen, *work-life balance*, het opzetten van een eigen praktijk, netwerken en omzetsdruk. Vooral dit laatste ervaren zij als bijzonder stressvol. Een junior zegt hierover: 'Als ik op een dag negen uur heb gewerkt, maar er

slechts drie declarabele uren zijn, dan heb ik het idee dat mijn werkdag er nog niet op zit.' Elin Hilwig, initiatiefneemster van Ma-donna, schrijft een verslag voor de Commissie Diversiteit van de Orde en mogelijk krijgt dit project een vervolg.

Citaat

‘We blijven van mening dat willekeurige moorden geen politieke problemen oplossen’

Omar bin Laden in een verklaring die hij na de dood van zijn vader naar de *New York Times* zond.

Facebook voor dummiés

Twee dagen voordat de bank in Texas waar ze werkte beroofd werd, plaatste bankemployee Estefany Martinez een bericht op Facebook: 'Get \$\$\$.' Dat enigszins cryptische bericht werd enige dagen later gevolgd met de Facebook post 'IM RICH BITCH.' Toen viel bij de lokale autoriteiten het kwartje: de bankoverval was een *inside job*. Volgens Martinez' advocaat Richard Kuniatsky kan iedereen een les leren van zijn 'young and immature' cliënt. Kuniatsky: 'Ik hoorde altijd dat je geen foto's van jezelf op Facebook moet zetten waarop je alcohol drinkt of drugs gebruikt. Maar ik wist niet dat mensen ook gewaarschuwd moesten worden om niet via Facebook op te scheppen over een overval die ze hebben gepleegd.'

Jaarverslag Orde

Het jaarverslag van de Orde is deze maand verschenen, met actuele cijfers over de Balie, informatie en interviews over de gefinancierde rechtshulp, nummerherkenning, advocaat bij politieverhoor en de herziening gerechtelijke kaart. Het jaarverslag staat op de website van de Orde, www.advocatenorde.nl. Via het mailadres pr@advocatenorde.nl kunt u een papieren exemplaar bestellen.

Van de deken

De wet en wat die waard is

Jan Loorbach

Advocaten voor Advocaten vierde onlangs haar 25-jarig jubileum. (Bij een organisatie met zo'n serieus doel is 'stond stil bij' misschien passender.) Dat evenement kreeg in het vorige *Advocatenblad* al ruim aandacht; ik spoor u graag aan om ook de website van L4L te bezoeken. Laat u daardoor tot verdere betrokkenheid inspireren. Daar is meer reden toe dan om vrolijk van te worden.

De belangrijkste jubileumgebeurtenis was een zeer beschaafde conferentie in de zeer beschaafde omgeving van een zeer beschaafd Zuidas-kantoor en ook alle aanwezigen waren reuze beschaafd. De rauwe verhalen die letterlijk getormenteerde advocaten zeer beschaafd vertelden over hun ongelijke juridische strijd en over hun brute en rechteloze staatsbejegening vormden daarmee een schrijnend contrast. Dat kreeg je met een zeer beschaafde borrel niet weggespoeld.

In die verhalen viel op, naast de kalmte, onwankelbaarheid en waardigheid waarmee deze frontsoldaten van de advocatuur ze vertelden, dat in landen waarin advocaten onderdrukt en vervolgd worden, en hun leven niet zeker zijn, vaak heel serieuze en behoorlijke wetgeving bestaat.

Het is dus vaak niet de wetgeving, maar het feit dat de overheid zich daar zelf boven plaatst, waardoor staatswillekeur ontstaat waarvan burgers en in hun kielzog advocaten die hen bijstaan, doelwit en slachtoffer zijn.

Een advocaat die gevangen genomen en gemarteld wordt; een advocaat wiens vrouw gegijzeld wordt om hem op het matje te dwingen en vervolgens om het land te verlaten; een advocaat die, ver over de 70, jarenlang in het cachot wordt opgeborgen en mishandeld; een advocaat wiens kantoor met van overheidswege ingegooid ruiten wordt 'gewaarschuwd' – al die advocaten kunnen hun rechtsbijstand verlenen binnen het kader van de tenminste goeddeels deugdelijke wetgeving.

We noemden onszelf wel eens de 'helden van de rechtsstaat'. Dat is niet onwaar maar verbleekt wel bij de heroïek van de zojuist ten tonele gevoerde advocaten en hun al te vele lotgenoten. Door steun te geven aan L4L met onze morele – en financiële – bijstand steken wij deze collega's niet alleen een hart onder de riem; onze zichtbare aandacht en steun verschaffen hun soms ook een zekere bescherming. De geschiedenis leert dat.

Betekent ons gerelativeerde heldendom nu dat wij ons maar niet druk moeten maken omdat het in Nederland eigenlijk wel meevalt? Dat nu ook weer niet. De Nederlandse Staat gedraagt zich naar de wet maar rukt soms wel zachtkens aan zijn ketenen. De ongeknechte Nederlandse advocatuur heeft daarom als taak die ongeknechtheid steeds te bewaken, niet ter wille van zichzelf, maar voor een hoger doel.

Curaçaose Orde wil licht intern toezicht

Deken Karel Frielink van de Orde van Advocaten Curaçao wil niet dat het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties cliëntdossiers kan inzien om de naleving van de meldingsplicht te controleren. Met een beroep op de aanbeveling van Arthur Docters van Leeuwen pleit hij ervoor het toezicht in handen te geven van een interne toezichthouder. De Curaçaose Orde is bereid samen met het meldpunt een alternatief te ontwikkelen. Daarin zouden kantoren een systeem moeten hebben 'waarin de meldingsplicht wordt gesignaleerd en wordt nagekomen'. De Curaçaose Orde controleert dan of het kantoor inderdaad zo'n systeem heeft. Frielink rept niet van steekproeven om te controleren of het systeem goed werkt. Volgens het nieuwe Nederlandse stelsel houden de lokale dekenen feitelijk toezicht, onder meer door dossiers te onderzoeken. Een nieuw landelijk Orde-orgaan zonder advocaten gaat toezien op het toezicht door de dekenen.

Deken Karel Frielink

Frielink pleit verder voor een verlichting van de identificatie- en onderzoeksplicht van cliënten. Als de cliënt al klant is van een instelling die onder toezicht staat van de Centrale Bank of van een

buitenlandse dienstverlener of instelling voor wie vergelijkbare verplichtingen gelden, zou een verklaring van die dienstverlener of instelling moeten volstaan.

Project Internetrechter gestart

Vijf jaar cel voor iemand die verdacht wordt van taxioverval en inbraak. Is dat te kort, te lang of precies goed? Tijdens de eerste dag van het project Internetrechter dat onlangs van start ging, konden be-

langstellenden een rechtszaak live volgen via Twitter en online hun mening geven over de eis van het OM. Het project is een gezamenlijk initiatief van het Openbaar Ministerie Arnhem, dagblad *De Gelderlan-*

der, de Arnhemse Orde en Rechtbank Arnhem. Vragen aan de rechter, officier van justitie en advocaat zijn door hen kort voor de uitspraak op 10 mei beantwoord op de site van *De Gelderlander*.

(advertentie)

Oorzaak faillissement: wat vertellen de digitale data u?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel
Mark Hoekstra
T 010 - 270 51 11
E gftfis@gt.nl

Grant Thornton

Accountancy - Belastingen - Advies

'Schuldig, ja of nee?'

Projectontwikkelaar Chipshol heeft via Maurice de Hond's website www.peil.nl de mening van 1.500 mensen gevraagd over de Chipshol-zaak en de rollen daarin van oud-rechter Hans Westenberg en NMA-topman en oud-rechter Pieter Kalbfleisch. Uit die peiling blijkt dat 50 procent van de ondervraagden denkt dat bepaalde rechters Chipshol tegenwerken om belangen van zakenpartners en staatsbedrijf Schiphol veilig te stellen; 15 procent denkt van niet. Bij de helft (48 procent) is van mening dat Kalbfleisch meeneed heeft gepleegd.

Oud-deken onderscheiden

Foto: Sjoerd van der Hucht

Willem Bekkers, van 2007 tot 2010 algemeen deken van de Orde, werd deze maand Officier in de Kroonorde vanwege zijn invloed op de Belgische advocatuur. Deze was volgens Jo Stevens, voorzitter van de Orde van de Vlaamse Balies, die de laureaat op de Belgische residentie in Den Haag toesprak, 'nauwelijks te overschatten. Mr. Bekkers heeft bij talrijke gelegenheden zijn waardering voor de Belgische advocatuur en rechtswereld onderstreept en in woorden en daden zijn interesse voor de Belgische praktijk en jurisprudentiële oplossingen omgezet in voorstellen aan zijn bestuurscolleges. Hij kan zonder meer beschouwd worden als de ambassadeur van de Belgische rechtswereld in Nederland.'

Bekkers ontving de onderscheiding uit handen van de Belgische ambassadeur in Nederland, Frank Geerkens.

Column

Versukkeling

Matthijs Kaaks

Advocaat Eric Thomas uit Breda liet zich in november 2009 tijdens een getuigenverhoor zachtjes het woord 'sukkel' ontvallen. Hij doelde daarmee op de financieel rechercheur O, die prompt aangifte deed van belediging. Op 3 mei jl. oordeelde het Gerechtshof Den Bosch in een art. 12 Sv-procedure dat het OM tot vervolging dient over te gaan (zie LJN: BQ3626). Zeker is dat deze inspirerende zaak een bijzondere vermelding zal krijgen in de rechtsgeleerde literatuur onder de naam 'sukkelproces'.

In de literatuur is de onbedwingbare aanvechting van onze confrère Thomas mooi beschreven door Alberto Moravia in zijn *Conti Romani*. Een oudere kelner kan na jarenlange professionele onbewogenheid zijn ergernis over de klanten in zijn restaurant niet meer beheersen. Aanvankelijk mompelt hij binnensmonds zijn commentaar, tot hij een lastige klant hoorbaar toevoegt dat hij een zultkop is (een fraai scheldwoord dat helaas in onbruik is geraakt).

Het loopt met de kelner niet goed af wanneer hij na zijn ontslag op staande voet tegen een agent aanloopt.

De officier van justitie die de aangifte van rechercheur O. seponeerde, toonde zich een wijs mens. Ook de daad van strafvervolgning zelf kan immers voortkomen uit een gebrek aan innerlijke

remming. In de sukkel-zaak lijkt het hof in Den Bosch vooral te zijn gedreven door zijn eigen onbedwingbare ergernis.

Prof. mr. Y. Buruma heeft herhaaldelijk gewaarschuwd voor de criminalisering van kleine ergernissen. Hij noemde dit de miniaturisering van het strafrecht waarbij steeds vaker mieziger feiten worden bestraft.

Het is erg jammer dat de Bossche raadsheren daar geen acht op hebben geslagen, en evenmin op de verzuchting van advocaat-generaal mr. Jörg onder het Mafkees-arrest (Hoge Raad 22 december 2009 LJN: BJ9796). Jörg ging in zijn conclusie diep in op de vraag of een politieambtenaar was beledigd door de uitroep 'wat moet je nou, mafkees'. Hij vond van niet en sloot af met de volgende opmerking: 'Deze zaak heeft me onevenredig veel tijd gekost. Die heb ik eraan gespendeerd om Uw Raad een uitspraak te ontlokken wáár de ondergrens van strafbare belediging moet worden gesitueerd. De minimis non curat praetor. Of gaan "we" door op de weg van verdergaande futiisering van het strafrecht?'

Als we inderdaad zo doorgaan, vrees ik dat ons strafrecht in de versukkeling raakt.

Een uitspraak is nog geen verloren zaak

Pels Rijcken beschikt al decennia over een gespecialiseerde cassatiesectie. Vijftien advocaten combineren kennis van procesrecht en cassatietechniek op het hoogste niveau met expertise op alle rechtsgebieden. Een quickscan, een uitvoerig advies of een cassatieprocedure: de cassatieadvocaten van Pels Rijcken werken nauw met u samen aan het hoogst haalbare voor de cliënt. Op verzoek ook al in hoger beroep. Mail cassatie@pelsrijcken.nl of bel (070) 515 34 95 voor informatie over mogelijkheden en kosten. **Pels Rijcken Bron van inzicht**

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

Coulante rechters hollen substantiëringsplicht uit

Advocaten vinden over het algemeen de substantiëringsplicht een nuttige toevoeging aan het burgerlijk procesrecht. Maar rechters maken nauwelijks een punt van deze plicht – en advocaten volgen.

Michel Knapen

‘Als het niets wordt met de substantiëringsplicht, dan komt dat door advocaten die er niet aan willen.’ Dat was een veelgehoorde prognose, toen in 2002 de substantiëringsplicht werd ingevoerd: advocaten willen niet te snel het achterste van hun tong laten zien, terwijl de substantiëringsplicht dat wel vereist.

Zes jaar na de invoering van de substantiëringsplicht onderzocht mr. Marc Jacobs de naleving ervan, door zo’n beetje alle advocaten een enquêteformulier voor te leggen; ruim 1.500 vulden het in. De meerderheid (82 procent) gaf aan positief te staan tegenover de nieuwe wettelijke verplichting en vond het belangrijk om de verweren van de tegenpartij goed weer te geven in de dagvaarding. De helft van de advocaten liet weten dat de substantiëringsplicht een goede tot zeer goede toevoeging was aan het burgerlijke procesrecht. ‘Er lijkt een cultuuromslag te hebben plaatsgevonden,’ constateert de onderzoeker. ‘Uit de tijd en moeite die advocaten zeggen te spenderen aan het formuleren van de verweren van de tegenpartij in hun dagvaarding, kan worden afgeleid dat zij proberen om op een goede manier aan de substantiëringsplicht te voldoen. De houd-je-kruit-droog-tactiek, die zij volgens doctrine en wetsgeschiedenis zouden hanteren, lijkt verleden tijd.’

Dat geldt dan vooral voor jongere advocaten. Ervaren advocaten gaan minder strikt om met de substantiëringsplicht en zijn minder vaak van mening dat deze leidt tot kortere procedures. Jacobs: ‘Ik vermoed dat relatief onervaren advocaten een grotere affiniteit hebben met de substantiëringsplicht.’ Wel signaleren veel advocaten dat de substantiëringsplicht

Foto: BMMH

Onderzoeker Marc Jacobs: Vooral oudere advocaten ergeren zich eraan dat de verweren van de tegenpartij als tactisch middel gekleurd worden weergegeven

regelmatig als tactisch middel wordt gehanteerd doordat de verweren van de tegenpartij gekleurd worden weergegeven in de dagvaarding. Sommige (veelal meer onervaren) advocaten zijn hier positief over. Voor de oudere garde is dit een bron van ergernis.

Middelburg en Groningen soepelst

De hypothese dat advocaten weinig zien in de substantiëringsplicht, lijkt daarmee gelogenstraft, maar Jacobs ontdekte wel een groot risico: de houding van rechters op het niet-naleven van de substantiëringsplicht. De wet biedt nauwelijks mogelijkheden om advocaten te ‘straffen’ die de substantiëringsplicht niet serieus nemen: de dagvaarding nietig verklaren gaat te ver, een enkele keer werden nalatige advocaten in de proceskosten veroordeeld maar verder kan een rechter niet veel meer doen dan advocaten (nogmaals) wijzen op hun plicht.

Jacobs: ‘Uit het promotieonderzoek van Roland Eshuis in 2007 kwam al naar voren dat rechtbanken de substantiërings-

plicht heel verschillend controleren. Ik constateer nu dat die rechtbanken weinig hebben geleerd: volgens de ondervraagde advocaten is de Rechtbank Roermond nog steeds het strengst en zijn Middelburg en Groningen het soepelst.’ Deze laatste roepen vaak irritaties op bij advocaten die wél steeds aan de substantiëringsplicht proberen te voldoen.

Hierin zit volgens Jacobs het grote gevaar. ‘Hoe minder vaak de Nederlandse rol- en comparitierechters een punt maken van de substantiëringsplicht, hoe negatiever de houding van de advocaten hierover en hoe minder moeite zij er zelf nog in steken.’ Deze ‘gedemotiveerde’ advocaten beïnvloeden vervolgens hun vakgenoten weer op een negatieve manier, want advocaten apen elkaar een beetje na. Jacobs: ‘Hoe positiever een advocaat de inspanningen van de wederpartij beoordeelt die zijn verweren probeert weer te geven in de dagvaarding, hoe meer hij – als hij zelf dagvaardt – beweert zelf tijd en moeite erin te steken om op zijn beurt de verweren van de tegenpartij weer te geven. Ook wanneer een advocaat echter slordig omgaat met de substantiëringsplicht, roept dit hetzelfde gedrag op bij de advocaat van de tegenpartij.’

Zo wordt de substantiëringsplicht langzaam uitgehold: door het coulante optreden van de rechterlijke macht tegen inbreuken op de substantiëringsplicht, spenderen steeds minder advocaten er aandacht aan. Zij beïnvloeden dan op hun beurt de aanvankelijk positieve houding van hun collegae op een negatieve manier. ‘Een negatieve spiraal dreigt,’ concludeert Jacobs.

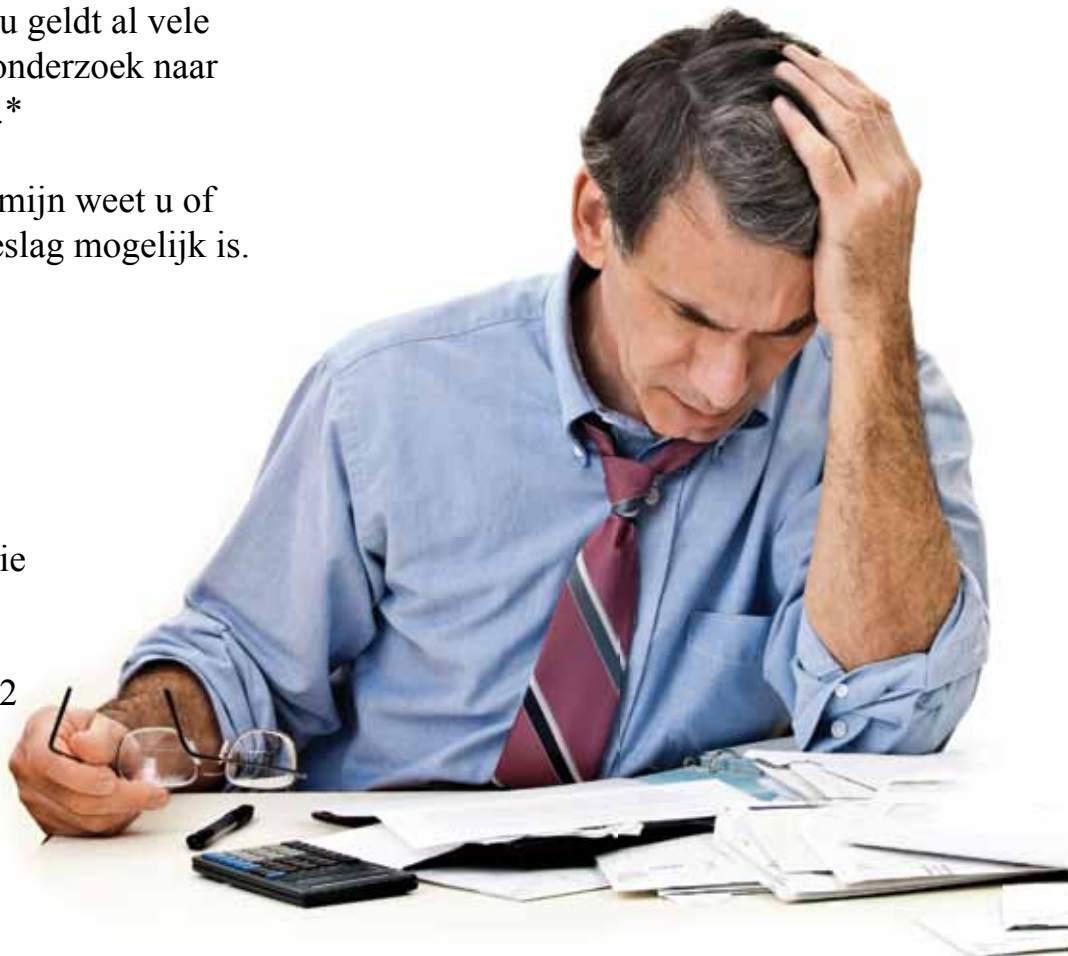
• De substantiëringsplicht – een empirisch onderzoek door mr. Marc Jacobs kan kosteloos worden gedownload via www.celsusboeken.nl.

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke- en rechtspersonen.*

Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: 079 - 342 72 72 of kijk op onze website.

REGRES **INFO**

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages - Speciale onderzoeken

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

Jaarverslag tuchtcolleges

Veel meer klachten – maar dat zegt niet veel

Met harde cijfers over de stijging van het aantal klachten tegen advocaten haalde de Orde zelfs het NOS-journaal. Maar de cijfers zijn minder precies dan gedacht – en wat betekenen ze?

Trudeke Sillevius Smitt

Afgelopen jaar kwamen er bij de lokale dekens 3.265 klachten binnen tegen advocaten. Het aantal nieuwe zaken bij de Raden van Discipline, de tuchtcolleges in eerste aanleg, nam toe met 22 procent. Keiharde cijfers, ontleend aan het gemeenschappelijke jaarverslag van de Raden en het Hof van Discipline. De Orde haalde er het NOS-journaal mee. Algemeen deken Jan Loorbach legde daar uit: het was veel, maar het kwam vast niet alleen doordat advocaten slechter waren gaan functioneren. Mensen worden mondiger, er is betere voorlichting over het tuchtrecht.

Die verklaring klinkt heel wat minder exact dan de getallen, en volgens Inge Schouwink, Griffier van het Hof van Discipline en een van de auteurs van het jaarverslag, valt uit de cijfers zonder nader onderzoek ook niet zo veel te concluderen. Schouwink: 'Wat moet je vinden van het feit dat het aantal klachten toeneemt? Doen advocaten het meer fout, of

Foto: Jiri Büller

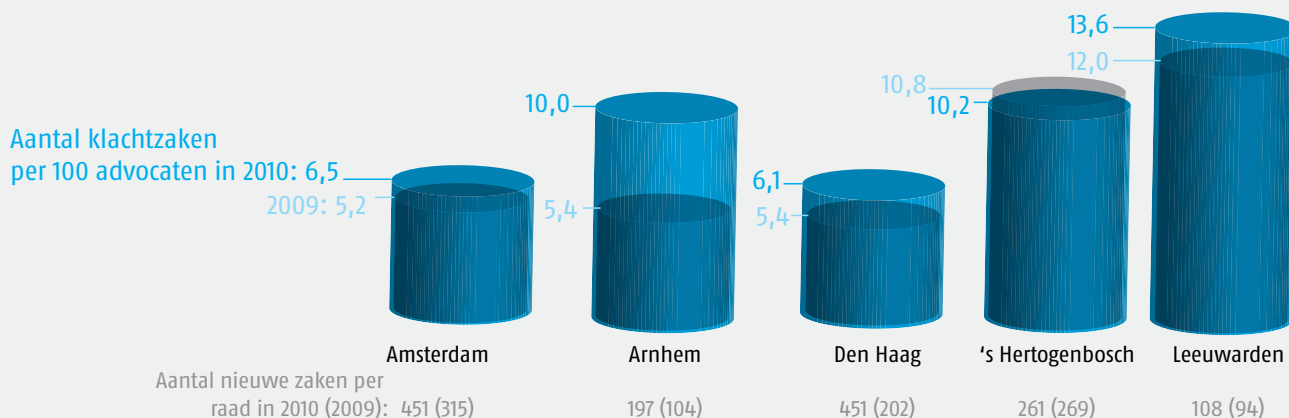
Griffier Schouwink: 'Doen advocaten het meer fout, of functioneert het systeem beter?'

functioneert het systeem beter? Wat zegt het ons dat in 2010 door de raden 304 klachten ongegrond of niet-ontvankelijk

werden verklaard, en 302 gegrond? Er is in die 302 gevallen dus iets mis gegaan, maar er gaan natuurlijk ook allerlei dingen mis die niet voor de tuchtrechter komen.'

Doorbijten

Wie toch iets uit de cijfers in het jaarverslag wil leren, moet wel even doorbijten. Lokale cijfers ontbreken soms, en ze worden dan weer wel, dan weer niet bij elkaar opgeteld om tot een landelijk overzicht te komen. Verbanden worden niet of nauwelijks gelegd, en hier en daar lijken de cijfers niet 100 procent te kunnen kloppen. Zo staat in het Voorwoord dat er vorig jaar 1.240 klachten bij de raden zijn ingediend, leert een optelsom van 'het aantal nieuwe zaken per raad' dat het er 1.251 zijn, en kom je als je de getallen per arrondissement optelt op een totaal van 1.185. Als dat laatste getal klopt, bedraagt de stijging ten opzichte van 2009 geen 22, maar 16 procent. Navraag over de verschillen leert: het is pas de tweede keer dat het jaarverslag ver-

Gegevens uit jaarverslag 2010

schijnt, het is al een hele toer om de gegevens van de verschillende instanties bij elkaar te krijgen en iedereen houdt weer een beetje andere lijstjes bij.

Hoe dan ook, er is dus sprake van een behoorlijke stijging van het aantal klachten bij de Raden van Discipline. En die stijging is niet alleen absoluut, maar ook relatief. Uit een overzicht van het aantal klachtzaken per 100 advocaten blijkt dat er in 2010 gemiddeld 9,28 klachten waren. In 2009 was dat 7,76. De stijging van binnengekomen zaken heeft zich overigens nog niet vertaald in meer afgehandelde zaken. Wie de afgedane zaken per raad bij elkaar optelt komt op 606 in 2010, tegen 624 in 2009. En net als vorig jaar werd daarvan ongeveer de helft (deels) gegrond verklaard. Over de vraag of de stijging van het aantal binnengekomen klachten ook leidt tot meer toegewezen klachten valt dus nog niets te zeggen.

Tachtig fikse tikken

Er zijn wel meer zware maatregelen opgelegd. Alle schorsingen, schrappingen en 60b-voorzieningen in eerste instantie leveren in 2010 een totaal op van 86. In 2009 was dat 72. Vlogen meer advocaten zwaar uit de bocht? Of werd er strenger naar gekeken? We weten het niet. Maar het globale beeld van rond de 80 zware maatregelen op rond de 16.000 advocaten betekent dat jaarlijks zo'n 1 op de 200 advocaten een fikse tik kreeg. Als je het afzet tegen zestien duizend advocaten met ieder jaarlijks pakweg 100 zaken lijkt het weinig. Aan de andere kant: elk jaar weer 80 advocaten die blijf geven op kwaliteit of normbesef zwaar tekort te schieten, dat zijn bij elkaar toch een heleboel advocaten.

De toename van het aantal klachten betekent in ieder geval dat de Raden van Discipline meer klachten zullen moeten behandelen. Dat betekent een stijging van de kosten, terwijl het ministerie zijn bijdrage in verband met de bezuinigingen juist wil verminderen. Hofgriffier Schouwink: 'Het moet niet zo zijn dat door de toegenomen aandacht voor het tuchtrecht het aantal klachten ook blijft stijgen. De kunst zal zijn om in een eerder stadium niet-kansrijke zaken tegen

Opmerkelijke details

- In Arnhem nam het aantal tuchtzaken met 89 procent toe. Oorzaak? Griffier Monique Verhoeven: 'We hebben geen idee. De zaken komen uit alle hoeken en gaten.'
- Amsterdam heeft met 451 klachten absoluut gezien de meeste klagers en Leeuwarden de minste (108), maar afgezet tegen het aantal advocaten liggen de verhoudingen vrijwel volledig andersom.
- Leeuwarden mag dan veel klagen, in beroep gaat men niet vaak: 23 procent. Koploper is hier Arnhem met 50 procent.
- In Den Bosch duikelde volgens het verslag het aantal ongegrond/niet-ontvankelijkverklaringen in 2009 van 122 naar 4. Maar dat blijkt te berusten op een vergissing bij de gegevensverwerking: van een significante daling was geen sprake.

verzoeken, maar exclusief Assen en Middelburg). Vergelijkingsmateriaal is er niet: het vorige jaarverslag bevatte alleen de cijfers van de tuchtcolleges. De combinatie met de toezichtscijfers laat nu zien dat krap tweederde van de klachten door de deken wordt opgelost voordat de tuchtrechter eraan te pas komt. Volgens landelijk deken Jan Loorbach een belangrijk punt: 'Het onderstreept het oplosend vermogen van de dekens.' En dat komt de Orde in het kader van de discussie over vernieuwd toezicht natuurlijk goed uit.

Geen spijt

Ook overigens heeft Loorbach geen spijt nadrukkelijk met het jaarverslag naar buiten te zijn getreden, hoewel over de oorzaken van de toegenomen klachten geen duidelijkheid bestaat. 'Dat er op 16.000 advocaten 1.200 klachten bij de tuchtrechter komen vind ik niet zorgwekkend; die groei van 22 procent aan klachten moeten we wel aandacht geven. Het zou mooi zijn geweest als we de tijd hadden gehad om eerst nader naar de oorzaken te kijken. Maar in mijn contacten met de media kreeg ik genuanceerde vragen. Iedereen snapt wel dat die 22 procent niet betekent dat advocaten het op eens veel slechter zijn gaan doen.'

Regionale verschillen

Ook regionaal valt er in het jaarverslag het een ander te beleven. Bij het aantal nieuwe zaken per Raad van Discipline (zie figuur) zijn niet alleen de absolute getallen gegeven, maar ook het aantal klachtzaken per 100 advocaten. Den Haag is (6,1 klachten per 100) het braafste jongetje van de klas, Leeuwarden (13,2) heeft het zwaar te verduren. Kenners denken dat het verschil er vooral in schuilt dat particulieren eerder klagen, waardoor bedrijvige regio's er gunstiger uitspringen. Als het om appel gaat is Leeuwarden op eens opmerkelijk gezagsgetrouw: slechts 23 procent gaat daar in beroep. Licht dat aan het gezag van de Raad van Discipline ter plaatse, of aan het feit dat Leeuwarden zo ontzettend ver weg ligt van het hof in Den Bosch...?

te houden. Er wordt wel gedacht over een griffierecht. Maar het mooiste is natuurlijk als zaken worden opgelost voor het zover komt.'

Uit de cijfers blijkt dat dat in veel gevallen al gebeurt.

Bij de Raden van Toezicht kwamen 3.265 klachten binnen (inclusief bemiddelings-

Advocaat **vereeuwigd** in Oldenzaal

Er zijn al straten naar hem vernoemt en waar hij woonde prijkt een plaquette. En sinds vorige maand wordt advocaat Jan Willem Racer (1736 - 1816) ook met een standbeeld geëerd. 'Hij was de avant garde van de democratie.'

Mark Maathuis

Dat Racer bijna 200 jaar na zijn dood een standbeeld heeft gekregen, is 'absoluut terecht', zegt Hans Krakers, oud-voorzitter van Stichting J.W. Racer Huis. 'Hij heeft zich hard gemaakt voor het stemrecht voor de Provinciale Staten van de kleine IJsselsteden, waaronder Oldenzaal. Hij was betrokken bij de opstelling van de eerste Nederlandse Grondwet. Bij het ontstaan van de democratie in Nederland was hij één van degenen die met zijn voeten in de klei heeft gestaan.'

Maar zijn grootste verdienste is waarschijnlijk zijn veelvuldig opkomen voor de rechten van de burgers en de boeren. Racer was al vóór de Franse Tijd aanhanger van het toen relatief nieuwe principe dat alle mensen gelijk zijn. Zo kwam hij tot het oordeel dat het adellijke alleenrecht op de jacht juridische basis miste. Later kwam hij opnieuw tegen de adel in het geweer toen hij op grond van archiefstukken de afschaffing wist

te bewerkstelligen van de zogenoemde Drostendiensten, die elke boer verplichtten enkele dagen gratis voor de adel te werken.

'Hij was de avant garde van de democratie,' aldus Krakers. Daarnaast was hij een advocaat in hart en nieren. 'Racer had een goede praktijk. Tot zijn cliënten behoorden de Graven van Rechteren, die hem daar jaarlijks 4.000 gulden voor betaalden. Dat voor die tijd enorme bedrag stelde hem in staat boeren voor niets bij te staan. Een instelling waar advocaten vandaag de dag soms nog wel eens iets van kunnen opsteken.'

Het standbeeld staat naast Racers huis en is op 29 april jl. onthuld door Ank Bijleveld-Schouten, Commissaris van de Koningin in Overijssel. In haar speech trok zij een vergelijking tussen Racers werk en de actualiteiten. 'Hij streed voor de verbetering van het lot van de Twentse boeren. Vandaag wordt die strijd nog steeds gestreden. Kijk naar het Midden-Oosten.'

Foto's: Jasper Heijstek

De echte Racer, gemaakt door kunstenaar Eric Claus

Het echtpaar 'Racer' met de Commissaris van de Koningin Ank Bijleveld-Schouten

Beide Racers worden na de onthulling toegezongen

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht vervult zowel vaste als tijdelijke juridische functies binnen de Top 500 van het bedrijfsleven en de advocatuur. Daarbij ligt onze focus op juristen met minimaal 4 jaar werkervaring op één of meer van de volgende rechtsgebieden: (Internationaal) Contractenrecht, Venootschapsrecht, IT-recht, Arbeidsrecht, Bankrecht, Effectenrecht, Bouw- en Vastgoedrecht, Energierecht en Toezichtwetgeving. Voor de invulling van tijdelijke posities werken wij zowel met 'eigen' Interim Legal Counsels alsmede met Interim Juristen (Freelance Juristen).

jurist zoekt

- A. een juridische baan in het bedrijfsleven
- B. meer balans in het leven
- C. een nieuwe uitdaging
- D. variatie in de loopbaan
- E. een vaste baan met verschillende werkplekken

Ben jij jurist met minimaal 3 jaar werkervaring en herken je je in één of meerdere antwoorden? In een oriënterend gesprek vertellen we je met plezier meer over de verschillende mogelijkheden in het bedrijfsleven en de advocatuur. We bemiddelen je graag voor een vaste functie bij onze opdrachtgevers. Daarnaast is het mogelijk om bij NIG Ondernemingsrecht in dienst te treden als Interim Legal Counsel en vervul je tijdelijke opdrachten bij verschillende opdrachtgevers. Kijk voor meer informatie op www.nigondernemingsrecht.nl. Voor het maken van een afspraak neem je contact op met **mr. Diederik Gelauff, mr. Judi Dijkma, mr. Ellen Omvlee of Desiree Mohrmann** via **035-625 05 05** of stuur een e-mail naar jurist@nig.nl.

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht is onderdeel van DPA. Al meer dan 18 jaar verbindt DPA de kennisbehoefte van private en publieke opdrachtgevers aan de specifieke vak kennis van zijn consultants. De vorm van de dienstverlening varieert detachering en interim-management, werving & selectie, business consultancy en project management. DPA levert deze kennis- en capaciteitsoplossingen op de gebieden Midoffice, Finance, Zorg, Compliance, IT, Legal, Engineering en Supply Chain.

DPA
LINKING KNOWLEDGE

Nieuw AR-lid: Hans Vogels

Gefinancierde rechtshulp?

Hoofdpijn

Hans Vogels treedt toe tot de Algemene Raad, op het moment dat de bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp voelbaar worden. 'Dit is misschien het moment om de publieke taak van de Orde duidelijker in de schijnwerpers te zetten, meer nog dan met de actie Red de Rechtshulp van twee jaar geleden. We hebben nu ook te maken met de verhoging van de griffiekosten.'

Tatiana Scheltema

Hans Vogels (1966) is het meest muzikale AR-lid op dit moment. Hij groeide als jongste van zes zonen op in een boerengezin nabij Roermond, studeerde rechten in Maastricht, en volgde tegelijkertijd een conservatoriumopleiding klarinet en viool. Ook voltooide hij nog een dirigentenopleiding, maar koos in 1989 toch voor de advocatuur, én voor een patroon die het opnam voor de minder bedeedden in de samenleving. Dat stempel nam hij 'willend of niet willend' met zich mee toen hij na zijn stage voor zichzelf begon. Ook toen was er de nasleep van een economische crisis, ook toen zat er een CDA/VVD-kabinet met plannen om drastisch te snijden in de gefinancierde rechtshulp.

Sinds 1 april beheert Vogels samen met Diana de Wolf en Louise van der Veen de portefeuille toegang tot het recht. Zijn eerste gedachte bij dit dossier? 'Hoofdpijn! Gefinancierde rechtshulp speelt zich af tussen de subsidiërende overheid, de Raad voor Rechtsbijstand en de individuele advocaat. Daar zit de Orde niet tussen. Maar de Orde heeft wel een taak bij een goede rechtsbedeling aan rechtzoekenden. De advocaat moet dat mogelijk maken, maar is daarvoor afhankelijk van die overheid. Hoe bejegen je dan die financierende overheid? Ons uitgangspunt is dat het stelsel in wezen deugt. Dus vanuit de Orde zullen er geen initiatieven komen om het stelsel drastisch te wijzigen, hoewel je er gif op kunt

innemen dat er in Den Haag elke paar jaar wel weer een ideetje komt bovendrijven. De contacten met het ministerie zijn enerzijds heel goed, dus het overleg met het ministerie zal wel doorgaan. Anderzijds is dit misschien wel het moment om de publieke taak van de Orde met een publieksactie duidelijker in de schijnwerpers te zetten – breder dit keer dan de actie Red de Rechtshulp van twee jaar geleden. We hebben nu ook te maken met de verhoging van de griffiekosten. Het gaat om het waarborgen van de toegang tot het recht.'

Ook elders in Europa

Vanaf deze maand zal Vogels de Neder-

landse Orde ook vertegenwoordigen bij de *Conseil des Barreaux Européens* (CCBE), de overkoepelende organisatie van Europese balies. Vraagstukken over de positie van de advocatuur ten opzichte van overheden (of de buitenwacht in het algemeen) zijn niet uniek voor Nederland, zegt Vogels. 'Dat geldt ook in politiek opzicht. De Duitse balie bijvoorbeeld maakt een sterk punt van de onafhankelijkheid van de advocatuur ten opzichte van de overheid. Die discussie speelt hier ook. Europa biedt een platform waar je alle argumenten terugziet, en waar je veel wijsheid en informatie aan kunt ontleen. Je hoeft het niet allemaal zelf uit te vinden.'

NVJ

Nederlandse Vereniging van Journalisten

De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) is de beroepsvereniging voor mediaprofessionals in Nederland en behartigt de belangen van ruim 8000 journalisten en programmamakers. Bij de NVJ werken een kleine 40 medewerkers en de vereniging is gehuisvest in het centrum van Amsterdam.

**Voor de afdeling Advocaten & Juristen zoeken wij per direct een:
Advocaat met (bijna) afgeronde stage (32 uur)**

De afdeling Advocaten & Juristen van de NVJ staat journalisten die lid van de NVJ zijn juridisch bij, op de rechtsgebieden die verband houden met hun werk en inkomen. Dit betreft voornamelijk zaken en advisering op het gebied van auteurs- en arbeidsrecht. Het team bestaat uit twee advocaten, drie juristen en een juridisch secretaresse.

De werkzaamheden op de juridische afdeling van de NVJ zijn divers waardoor afwisselend werk wordt gegarandeerd. Binnen het team draagt iedere advocaat/jurist de verantwoordelijkheid voor haar/zijn eigen advies- en procespraktijk. Wij zoeken iemand die zelfstandig zaken kan behandelen. Werken voor journalisten vereist een flexibele, stressbestendige instelling en affiniteit met de media.

De NVJ biedt goede arbeidsvoorwaarden. De hoogte van het salaris is afhankelijk van de aanwezige kennis en ervaring.

Voor meer informatie kun je bellen met Maarten van den Berg of Petra Oudhoff, juristen: 020-6766771. Meer informatie over de NVJ en een uitgebreid profiel tref je op www.nvj.nl/vacatures

Wanneer je geïnteresseerd bent, kun je dat per mail laten weten.

Stuur je reactie aan personeelszaken@nvj.nl t.a.v. de heer T.L.W. Bruning vergezeld van een cv voor 30 mei a.s.

Actualiteiten

Agenda

EXPOSITIE OVER ADVOCAAT

Velen kennen zijn naam, slechts weinigen weten dat Jan Willem Racer advocaat en patriot was. Om dat te veranderen, organiseert de Stichting J.W. Racer Huis een expositie over zijn werk en leven in de Oldenzaalse Bibliotheek aan de Ganzenmarkt 11. Naast historische documenten en schilderijen, zijn allerlei attributen te bezichtigen, zoals zijn bureau, een hoorn met zilverbeslag, kaarten en boeken. Directe aanleiding is de ont-hulling van Racers standbeeld op 29 april. De expositie loopt tot 15 juni.

WAT MAG/ KAN POLITIE ONLINE?

Internet is een bron van informatie, ook over misdaad. Maar zijn er specifieke bevoegdheden om op online te kunnen surveilleren, op te sporen en te onderzoeken? Tijdens de studiedag *Internetsurveillance, opsporing en onderzoek - Praktische mogelijkheden & juridische bevoegdheden* op 26 mei komen zowel de technische mogelijkheden als de beperkingen aan bod. De bijeenkomst vindt plaats in het Postillion Hotel, Bunnik en begint om 12:00 uur. Aanmelden en de brochure downloaden kan via www.kerckebosch.nl.

HOE BEVALT NIEUW RECHTSVORDERING?

Op 27 mei vindt de Voorjaarsvergadering plaats van de Nederlandse Vereniging voor Procesrecht. Onder de titel *De mondelinge behandeling, negen jaar met het nieuwe burgerlijk procesrecht* wordt gekeken hoe nieuw Rechtsvordering zich sinds 2002 naar de rechtspraktijk heeft vertaald. Sprekers zijn onder andere de vicepresidenten van de Rechtbanken Haarlem en 's-Gravenhage en advocaat R.B. Gerretsen. De vergadering is uitsluitend voor leden. Wie lid wil worden, kan voor meer informatie terecht op www.nvvpocesrecht.nl of via mailadres nvvp@nautadutilh.com.

RECHTERS IN STRIPMUSEUM

Van 1 juni tot en met 30 september kan men in het Nederlands Stripmuseum naar de tentoonstelling *Terecht of Onterecht*. Aan de hand van het stripfiguur De Rechter wordt de rechtspraak in alle facetten uitgelegd. De expositie is een initiatief van de Raad voor de rechtspraak en vindt plaats in het kader van 200 jaar rechtspraak in Nederland. Het Stripmuseum aan de Westerhaven 71 in Groningen is iedere dinsdag tot en met zondag van 10:00 tot 17:00 uur geopend.

LEGALITEIT EN LEGITIMATIE

De Nederlandse Juristen-Vereniging (NJV) vergadert 10 juni over 'Controverses rondom legaliteit en legitimatie'. Als input voor de vergadering dienen de preadviezen van Wim Voermans, Matthias Borgers en Carla Sieburgh die het legaliteitsbeginsel verbinden aan diverse onderwerpen die de rechtspraktijk raken. Wie mee wil debatteren, kan dat ter vergadering melden. De vergadering is toegankelijk voor NJV-leden; juristen die nog geen lid zijn, kunnen dat worden via mailadres info@njv.nl. De vergadering in de Utrechtse Nicolaïkerk (Nicolaaskerkhof 9) duurt van 10:00 tot 17:30 uur.

RECHTSBIJSTAND EN VREEMDELING

Op 7 juni komt de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken (WRV) van 14:00 tot 20:00 uur samen in de Jaarbeurs in Utrecht. Aan de orde komt onder andere advocaat H.M.L. Brands' behandeling van het vreemdelingentoezicht en -bewaring onder invloed van EU-recht en emeritus hoogleraar C. Groenendijk over recente en komende jurisprudentie uit Luxemburg.

Deelname kost 357 euro voor WRV-leden, niet-leden betalen 446 euro. Aanmelden kan via www.forum.nl/wrv. Inlichtingen zijn verkrijgbaar via 030 2974 224 of via mailadres secretariaatijb@forum.nl.

Orde *wisseling* van de wacht

Officieel volgt ze haar voorganger Jan Suyver pas per 1 augustus op. Maar inmiddels loopt de toekomstige algemeen secretaris van de Orde, **Raffi van den Berg**, al twee maanden rond. Wat ziet ze met haar frisse blik?

Mark Maathuis

Wat had u met advocaten voordat u bij de Orde kwam?

‘De bevoegenheid van advocaten met hun vak heb ik altijd gewaardeerd. Tijdens mijn vorige werk op het ministerie van Financiën heb ik veel met advocaten gewerkt (zie kader *red.*). Ze zorgen altijd voor een bepaalde boost.’

Onder uw voorganger Jan Suyver is de aanzet tot een aantal veranderingen gegeven. Dat heeft geleid tot de rapporten Kortmann (opleiding), Docters van Leeuwen (toezicht) en Huydecoper (bestuurlijke vernieuwing). In hoeverre ligt uw focus op de uitvoering?

Die rapporten zijn tussenstations. Waar het nu om gaat, is de eindstreep halen. En daar toe moeten nog meer dan genoeg gedachten bepaald worden. De aanbevelingen van Docters van Leeuwen zijn naar mijn idee snel uitvoerbaar, maar dat ligt met die uit het rapport van Kortmann lastiger.’

Hoe ziet u de Orde in de toekomst?

‘De Orde bestaat inmiddels bijna 60 jaar en is een beetje bejaard aan het worden. Daarom is er nu een revitalisatieslag nodig, met echte veranderingen. Dat kan niet anders dan rigourees, want alleen dan kan je weer mee. Voor mezelf moet ik in kaart brengen wat ieders rol daarin wordt. Want de eenheid in verscheidenheid zoals wij die nu kennen, dat “dé advocaat” niet bestaat, is goed, maar die leidt ook tot versnippering. En zodoende lopen de belangen uiteen. In de discussie omtrent het rapport van Huydecoper bijvoorbeeld mis ik een gemeenschappelijk oriëntatiepunt. En dat moet er wel komen, omdat de uitvoering ervan ook hier intern – dilemma’s met zich meebrengt. Misschien is het wel tijd voor een paradigmashift?’

Foto: Marcel Vogel

CV

Van den Berg (40) was topambtenaar bij het Ministerie van Financiën en in die hoedanigheid betrokken bij de afhandeling en nasleep van de faillissementen van de IJlandse bank Icesave en de DSB Bank. Daarnaast was zij juridisch adviseur voor de politieke en bestuurlijke top op het terrein van toezicht, *governance* en wetgevingsaangelegenheden, in het bijzonder op het gebied van financiële markten. Ook was ze contactpersoon voor de landsadvocaat en het Ministerie van Justitie.

Wat voor gevolgen heeft dat voor de advocatuur?

‘Belangrijk om te beseffen is dat harmonisatie maatwerk niet in de weg staat. Eén van de onderscheidende kenmerken van de advocatuur is de vrije praktijk maar daar binnen moet af en toe gestuurd worden, zonder dat dat direct als een bedreiging van de autonomie gezien wordt. Uiteindelijk heb ik een soort modern gilde voor ogen waar oud en jong meer door elkaar lopen, in plaats van gescheiden. Waarom een Jonge en een gewone Balie? Waarom kennen bepaalde specialistenverenigingen een jonge variant? Doe het gezamenlijk.’

Waar liggen in de relatie met het ministerie van Veiligheid en Justitie uw prioriteiten?

‘We moeten duidelijk maken dat de Orde onafhankelijk gepositioneerd is. We moeten blijven samenwerken ook al is er niet altijd sprake van consensus. Het belang van het ministerie bij het toezichtdossier bijvoorbeeld laat zich lastig doorgronden: het toezicht wordt snel geregeld via een tweede nota van wijziging op een reeds

bij de TK ingediend wetsvoorstel. En dat terwijl over toezicht op de advocatuur met geen letter wordt gerept in het regeerakkoord, wel overigens op de doorberekening van kosten daarvan. Het toezicht kan en moet worden verbeterd, maar de benadering die het ministerie voor ogen lijkt te hebben, is suboptimaal en een gemiste kans voor een integrale aanpak omdat elementen uit het rapport Huydecoper niet gecombineerd kunnen worden opgepakt. Daarnaast spelen natuurlijk de onderwerpen die wel in het regeerakkoord zijn aangekondigd: de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand en het voorstel voor kostendekkende griffierechten.’

De rechtspraak ligt de laatste tijd af en toe onder vuur. Maakt u zich zorgen daarover?

‘Daar moeten we aan wennen. Het zijn media hypes en anderen hebben daar ook last van. Wel vind ik dat we verstandig moeten reageren en geen zaken moeten afschuiven. Het is ook belangrijk dat we ons geluid laten horen en dat we het publiek opzoeken. Daarnaast zouden we moeten proberen meer recht te doen aan de diverse samenstelling van de advocatuur. De nadruk vanuit de media ligt nu naar mijn mening te veel op een kleine groep.’

Advocaten voor advocaten

‘Het is een probleem. Iedereen kan mij aanvallen’

Al bijna drie maanden bivakkeert de Jemenitische advocaat Khaled Al-Anesi in een tentje op het plein voor de universiteit van de Jemenitische hoofdstad Sana'a. Hij vertrekt niet voordat president Saleh is afgetreden. 'We hebben geen keus. Hij moet weg.'

Khaled Al-Anesi kán ook niet van het plein af. Hij wordt vrijwel dagelijks bedreigd, zegt hij aan de telefoon vanuit zijn tent: 'Ik wordt gebeld door mensen die zeggen dat ze mij en mijn kinderen zullen vermoorden. Mijn kinderen zijn bij mijn ouders, maar ook mijn familie wordt lastig gevallen. Mijn vader gaat niet meer naar de moskee omdat hij wordt uitgescholden.'

Mensenrechtenadvocaat Al-Anesi kreeg internationale bekendheid toen hij in 2005 opkwam voor de rechten van de 104 Jemenieten die in Guantánamo Bay werden vastgehouden. Naast zijn commerciële praktijk verdedigt hij veel journalisten en mensenrechtenactivisten, onder wie journaliste Tawakol Karman, het gezicht van de Jemenitische protestbeweging.

De protesten in Jemen begonnen op 16 januari, daags na de verdrijving van de Tunesische president Ben Ali. De demonstranten eisen het vertrek van de Jemenitische president Saleh.

Karman werd op 22 januari door de veiligheidsdiensten ontvoerd. Daarop trok

Khaled Al-Anesi

Al-Anesi met een groep betogers naar het gebouw van het Openbaar Ministerie om haar vrijlating te eisen. Hij werd zelf opgepakt, en 70 uur vastgehouden. Beiden werden na hevige straatprotesten vrijgelaten. Nog geen week later werd Al-Anesi opnieuw gearresteerd. 'Ik werd ge-taserd, maar na vier uur lieten ze me weer vrij. Ze zeiden: ga naar huis, voor we je gezicht weer in de media zien.'

In door de overheid gecontroleerde media wordt Al-Anesi afgeschilderd als

staatsgevaarlijk. 'Het is een probleem,' zegt Al-Anesi. 'Ze schrijven dat ik *haram* ben, iedereen kan mij aanvallen. Ik kan mijn werk niet meer doen, ik moet me verontschuldigen tegenover mijn cliënten. Vorige maand in de rechtbank zei een gerechtsbewaker tegen me: "Jij bent het grootste probleem van deze regering. Ik snap niet dat ze je niet doden."' (TS)

www.advocatenvooradvocaten.nl

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen 80 en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

(advertentie)

De Trias dossiermap van CIB
EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

CIB
Centraal InkoopBureau

GRATIS PROEFMAP?
Bel (079) 36 38 400

KB

ALLE DOSSIER
MAPPEN €96⁰⁰
PER 100 STUKS
(excl. BTW)

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁰⁰ per 100 stuks (excl. BTW)

CIB. Juist als partner
www.cib.nl

CIB Centraal InkoopBureau BV
telefoon (079) 36 38 400

Postbus 330 2700 AH ZOETERMEER
advocaten@cib.nl

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Berry Stokvis/HH

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

Temminck Tuinstra
'Al is de beslissing
van Obama politiek
gezien te begrijpen
– een proces was
beter geweest'

Scheltema Beduin
'Was het doden
vanwege
zelfverdediging
noodzakelijk? Die
vraag is zonder kennis
van alle relevante
feiten onmogelijk te
beantwoorden'

Recht of gerechtigheid?

De advocaten van Obama en Osama

De kop van de slang is afgehakt, zoals *de Volkskrant* schreef. Maar advocaten gespecialiseerd in het internationale strafrecht zijn het erover eens dat het doden van Bin Laden juridisch nauwelijks valt te rechtvaardigen. 'Als ik advocaat van het Witte Huis was, zou ik me ook beroepen op het recht op zelfverdediging van staten.'

Michel Knapen

Osama bin Laden is dood, leve het recht? Het feestje dat vooral in de westerse wereld werd gevierd, wordt een beetje verstoord door advocaten die de moord – juridisch gezien – toch niet zo netjes vinden. Zij houden wel een slag om de arm, omdat veel feiten nog niet bekend zijn.

Zoals Anne Scheltema Beduin, werkzaam bij Böhler Advocaten en afgestudeerd in het strafrecht, internationaal publiekrecht en militair recht. 'Of het doodschieten van Bin Laden rechtmatig was, is moeilijk te beoordelen op grond van de thans beschikbare informatie. Was er sprake van een oorlogssituatie? Was er sprake van zelfverdediging? Of was er sprake van het neerschieten van een ongewapende man met zijn handen in de lucht, zonder enige andere dreiging vanuit de *compound* waar hij werd aangetroffen? Ik kan me niet voorstellen dat dit laatste het geval was. Ondanks de verwoede pogingen van de Verenigde Staten om de operatie op die grond te rechtvaardigen, meen ik niet dat sprake was van een oorlogssituatie. Het is bij het aanhouden van personen die verdacht worden van ernstige internationale misdrijven niet ondenkbaar dat er geweld moet worden gebruikt. Doorslaggevend is daarom de vraag of het in het kader van zijn arrestatie noodzakelijk was – bijvoorbeeld vanwege zelfverdediging – dat Bin Laden door het hoofd werd geschoten. Een vraag die zonder kennis van alle relevante feiten onmogelijk te beantwoorden is.'

Jos Collignon publiceerde deze tekening in *de Volkskrant* van 3 mei.

Toch doen enkelen een poging. Uitgangspunt, zo zegt advocaat en hoogleraar Mischa Wladimiroff, is dat het doden van een ander ontoelaatbaar – zo niet verboden – is, maar onder omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn. En hoewel de omstandigheden van de dood van Bin Laden 'niet eenduidig' zijn, is volgens Wladimiroff voldoende duidelijk 'dat er geen sprake van was dat aan het leven Bin Laden een einde is gekomen in het kader van een rechtmatig strafrechtelijk optreden van de Amerikanen.' Wladimiroff: 'Voor zover bekend liep er geen strafrechtelijk onderzoek tegen Bin Laden dat zijn aanhouding rechtvaardigde. Bovendien was het Amerikaanse op-

treden op het grondgebied van Pakistan naar alle waarschijnlijkheid onrechtmatig, omdat niet blijkt van een uitdrukkelijke instemming van Pakistan. Ofschoon de Amerikanen zichzelf "in oorlog" beschouwen met Al Qaida, was er volkenrechtelijk gezien geen sprake van een gewapend conflict dat het doden van een tegenstander zou kunnen rechtvaardigen. Bovendien is onduidelijk of Bin Laden gewapend was en of hij daadwerkelijk wapens tegen de Amerikanen heeft gebruikt. Het optreden van de Amerikanen wordt dus ook niet gerechtvaardigd door een noodtoestand.' Wladimiroffs conclusie is dan ook duidelijk: er is niets bekend dat het doden van Bin Laden juridisch

kan rechtvaardigen. 'Het doden van Bin Laden maakt weer eens duidelijk dat in bijzondere omstandigheden de politiek het recht opzij zet.'

Long shot

Op dezelfde lijn zit Jarinde Temminck Tuinstra, advocaat bij het Amsterdamse kantoor Van der Woude De Graaf Advocaten. In 2009 promoveerde zij op een proefschrift over de positie van de verdediging in het internationale strafrecht. 'De VS, en ook zeer gerespecteerde Amerikaanse juristen, beroepen zich erop dat er sprake is van een gewapend conflict. Op grond van art. 51 Handvest van de Verenigde Naties mogen staten zichzelf verdedigen. Als ik advocaat van het Witte Huis was, zou ook ik dat artikel invoeren, al kun je er het nodige op afdwingen. Een beroep op dit artikel voor het doden van Bin Laden is echt een *long shot*.' De vraag is bovendien, aldus Temminck Tuinstra, of het recht om je als staat te verdedigen ook tegenover één persoon geldt. 'Daarover zijn al arresten gewezen en die zeggen van niet – hoewel er ook weer *dissenting opinions* zijn geschreven.'

Oog om oog?

De vrees van sommigen dat de 'standrechtelijke executie' van Bin Laden wraakacties zou uitlokken, leek 13 mei bewaarheid te worden. Die dag ontploften twee bommen in het noorden van Pakistan, waarbij ten minste 82 mensen omkwamen. De Taliban, die de verantwoordelijkheid opeiste, zei dat dit de eerste aanslag in een lange reeks zou worden, want 'de moordenaars van Osama moeten boeten.'

Pakistaanse politieautoriteiten leken zich van dat dreigement weinig aan te trekken; ze betwijfelden zelfs of de Taliban überhaupt achter de aanslagen zat. Vanuit Amerika waren als eerste reactie dezelfde geluiden te horen. De wereld was gevaarlijk en dat is met Bin Laden's dood niet anders geworden, aldus terrorisme expert Robert Strang. 'Zijn dood is irrelevant voor onze inspanningen,' zei president Obama. 'We moeten waakzaam blijven, want dat de strijd doorgaat, staat buiten kijf.'

Knoops
'Waarom wel Saddam berechten en Bin Laden niet? Als de mate van wreedheid het verschil maakt glijdt het internationaal strafrecht af naar willekeur en politieke manipulatie'

Foto: Clemens Rikken / HH

De vraag is ook of er echt sprake is van een *armed conflict*; en zo ja, of dit aan te merken is als intern of internationaal en of Bin Laden een strijder was of lid van een gewapende groep. En nog een element dat Temminck Tuinstra niet lekker zit: Pakistan heeft naar alle waarschijnlijkheid niet toegestemd met de Amerikaanse actie. 'Dat houdt dus een inbreuk in op de Pakistaanse soevereiniteit. Zelfs een arrestatie zou in dat licht illegaal zijn geweest: Amerikanen mogen dat helemaal niet op het grondgebied van Pakistan. Pakistan had Bin Laden zelf moeten arresteren en hem dan moeten uitleveren aan de VS, mits er een uitleveringsverdrag aan ten grondslag ligt. Voor zover geen sprake was van zelfverdediging, moet je het recht wel heel erg buigen wil je het doden van Bin Laden voor rechtmatig houden en niet voor *extrajudicial killing*.'

War on terror

Ook advocaat Geert-Jan Knoops, tevens hoogleraar internationaal strafrecht in Utrecht, moet diep zoeken naar een rechtvaardiging van de moord – en vindt die uiteindelijk niet. 'Of het doden van

Bin Laden rechtmatig was, hangt af van de kwalificatie van de zogeheten *war on terror*. Indien het werkelijk zou gaan om een "oorlogssituatie" waarop het oorlogsrecht van toepassing is, zou het doden van Bin Laden rechtmatig kunnen zijn. Immers, in een oorlog mogen vijandelijke strijders legitiem worden gedood, tenzij de vijandelijke strijder zich wil overgeven. Het oorlogsrecht gaat er verder van uit dat personen *hors de combat* bescherming verdienen. Soldaten en andere vijandelijke strijders die zich willen overgeven, moeten daartoe de kans krijgen en mogen dus ook binnen het oorlogsrecht niet worden gedood.' Schending hiervan, aldus Knoops, levert een mogelijk oorlogsmisdrijf op en is ook strafbaar gesteld in het Statuut van het Internationaal Strafhof. 'Dit betekent dat indien zou blijken dat Bin Laden, die overigens ongewapend was, zich zou hebben willen overgeven, hij daartoe – ook in een "oorlogssituatie" – de kans moeten zijn geboden door de *Navy SEALs*.'

Maar er is ook een andere mogelijkheid: als de *war on terror* niet als een niet-oorlogssituatie wordt gekwalificeerd.

Volgens Knoops is hierop het *law enforcement* model van toepassing. ‘Dan dienen mensen die worden verdacht van terrorisme – en Bin Laden is nog niet door een rechter veroordeeld voor terrorisme – te worden aangehouden, uitgeleverd en berecht. Binnen dit model was het dus ook niet mogelijk om Bin Laden zomaar te doden.’ Daarop geldt weer één uitzondering: als de *Navy SEALs* uit zelfverdediging hebben gehandeld, wanneer Bin Laden naar een wapen zou hebben gegrepen of een andere dreigende beweging zou hebben gemaakt. Dit laatste stellen de Amerikanen als reden dat hij zou zijn gedood.

Geen juiste titel

Met een juiste titel was het volgens Wladimiroff mogelijk geweest Bin Laden op te pakken, maar dan had er aan nogal wat voorwaarden voldaan moeten worden. ‘Indien met uitdrukkelijke instemming en in gecoördineerd optreden met Pakistan Bin Laden tijdens een actie ter aanhouding was gedood als gevolg van verzet van de zijde van Bin Laden, én het optreden van de Amerikanen – met name het door hen uitgeoefende geweld – proportioneel zou zijn geweest, zou het optreden rechtmatig kunnen zijn geweest, indien er een strafrechtelijke basis voor de aanhouding zou hebben bestaan.’

Wladimiroff
‘Het doden van Bin Laden maakt weer eens duidelijk dat in bijzondere omstandigheden de politiek het recht opzij zet’

Temminck Tuinstra vindt dat Bin Laden beter had kunnen worden aangehouden, uitgeleverd en berecht – met de kans dat hij dan alsnog de doodstraf had gekregen in Pakistan, Afghanistan of in Amerika. Maar ook een aanhouding zou toch inbreuk maken op de Pakistaanse soevereiniteit? Temminck Tuinstra roept de doctrine *male captus bene detentus* erbij.

‘Die stelt dat, zelfs bij een onrechtmatige aanhouding, Bin Laden alsnog keurig berecht had kunnen worden. Het is dan niet zonder meer: de partij die Bin Laden wil berechten is niet-ontvankelijk.’

Tribunaal

Na een al dan niet rechtmatige aanhouding zou zich een nieuw probleem

Osama bin Laden opgeruimd, wie volgt?

Was de actie tegen Osama bin Laden uitzonderlijk, of moeten alle politici die niet door de VS zijn gewenst, vrezen voor hun leven?

Anne Scheltema Beduin: ‘De Verenigde Staten hebben de macht en middelen om op deze wijze op te treden. De opmerking van Obama: “Hij heeft gekregen wat hij verdiende,” rechtvaardigt de gedachte dat ook andere vijanden van de Verenigde Staten reden hebben zich zorgen te maken over hun veiligheid. Overigens denk ik dat de lat hoger ligt dan het enkel “niet gewenst” zijn.’

Mischa Wladimiroff: ‘Het doden van Bin Laden is gelukkig uitzonderlijk, ofschoon herhaling in de toekomst niet valt uit te sluiten. Naast geruchten dat de VS in het verleden overwogen hebben buitenlandse staatshoofden te doden (zoals bijvoorbeeld Fidel Castro), leert de geschiedenis dat de VS in voorkomende gevallen met schending van de soevereiniteit van andere staten hun eigen belangen nastreven. Denk maar aan de ontvoering van een Mexicaanse drugsverdachte uit Mexico, de aanhouding van Manuel Noriega in Panama en de inval in Irak. Zolang er geen internationaal of supranationaal gerecht bevoegd is, zullen de Amerikanen eigen rechter blijven spelen. Het is door het vetorecht uitgeslo-

ten dat zij ooit door de Veiligheidsraad zullen worden teruggefloten. Kortom, sinds de wereld na de instorting van de Sovjet-Unie uni-polair is, oefenen de Amerikanen “het recht” van de sterkste uit.’

Jarinde Temminck Tuinstra: ‘Het zonder proces uitschakelen van vermeende terroristen, bijvoorbeeld met drones (onbemande vliegtuigjes), gebeurt voortdurend, alleen nu betrof het een heel grote vis. Ik blijf erbij: het is beter te kiezen voor een proces dan iemand af te knallen, ook al is het eerste geen gemakkelijke optie en is politiek gezien de beslissing van Obama zich neer te leggen bij de dood van Bin Laden te begrijpen.’

Geert-Jan Knoops: ‘De ernst van de verdenking of het getal aan onschuldige burgers dat iemand mogelijk op zijn geweten heeft, kan geen maatstaf zijn voor het breken met bestaande internationaalrechtelijke doctrines en principes. Want waarom dan wel Saddam Hoessein voor een speciaal Irakees tribunaal berechten en niet iemand als Bin Laden? Als het verschil de mate van “wreedheid” zou moeten zijn, glijdt het internationaal strafrecht af naar willekeur en manipulaties door de internationale politiek.’

hebben aangediend: wie zou Bin Laden kunnen berechten? Is dat een gewone rechtbank, een militaire rechtbank, een apart tribunaal, de VS of een andere mogelijkheid, het Internationaal Strafhof? Temminck Tuinstra: 'Het Internationaal Strafhof heeft alleen jurisdictie over bepaalde misdrijven en terrorisme valt daar niet onder. Ze berechten wel verdachten van genocide, oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid en alleen het laatste zou je Bin Laden volgens sommigen in de schoenen kunnen schuiven. Aan de andere kant: 9/11 was weer vóór de inwerkingtreding van het Statuut van het Internationaal Strafhof, en dit Strafhof behandelt alleen misdrijven die zijn gepleegd sinds die inwerkingtreding in 2002.'

'De oorlogstribunalen en het Internationaal Strafhof figureren in deze situatie niet prominent,' zegt ook Knoops, die net zijn boek *Bluffpoker* heeft gepubliceerd, waarin kwesties over de rechtmatigheid van het aanhouden van terroristen worden besproken. 'Zowel de Verenigde Staten als Pakistan heeft het Statuut van het Strafhof niet geratificeerd omdat zij hun eigen militairen niet aan strafvervolgung door een dergelijk tribunaal willen blootstellen. Hieruit spreekt al de notie dat deze landen weinig fiducia hebben in de onafhankelijkheid van de rechtsgang bij dit soort internationale tribunalen.'

De vraag is of dat zo erg is. 'De ambitie om dit soort mensen te berechten en hiermee te voorkomen dat anderen terroristische acties ondernemen, hebben de tribunalen nooit kunnen waarmaken, en dat zal in de toekomst niet anders zijn,' reageert Temminck Tuinstra. 'Er gaat geen afschrikwekkende werking van de tribunalen uit. In die zin zijn tribunalen ook wel een beetje machteloos, ze hebben ook geen politiemacht en veel prominente landen hebben zich niet bij het Statuut van het Internationale Strafhof aangesloten. Ze genieten dus

weinig gezag. Het recht doet er niet meer zo toe, zo volgt wel uit de reacties op de dood van Bin Laden. Zelfs de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, zei: *Justice has been done*. Hij zei het op persoonlijke titel – maar toch.'

Voor Wladimiroff staat vast dat het Permanente Strafhof noch enig ander (ad hoc of hybride) internationaal tribunaal bevoegd was Bin Laden eventueel te doen aanhouden en berechten. 'Indien er een strafrechtelijke basis voor de actie zou zijn geweest, zou een federaal Amerikaans gerecht bevoegd zijn geweest. Het ontbreken van internationale rechtsmacht maakt duidelijk dat er nog steeds lacunes zijn die een rechtmatige aanpak van internationaal opererende terroristen onmogelijk maakt dan wel bemoeilijkt. Oplossing van dit probleem is vooral een politieke kwestie: men zal het – om te beginnen – eens moeten worden over de strafrechtelijke definitie van terrorisme.'

Veiligheidswinst

Het doden van Bin Laden mag dan wel uiterst kwestieus worden genoemd, de scherpe verhoormethodes op Guantánamo Bay hebben maar mooi geleid naar de verblijfplaats van de Al Qaida-voorman. Of valt op die Amerikaanse claim ook het nodige af te dingen? Wel voor Jarinde Temminck Tuinstra, die helemaal niet denkt dat de verhoormethodes hebben gewerkt. 'Onder grote druk gaan mensen van alles bekennen, wat helemaal niet de waarheid hoeft te zijn. Dat martelen niet "werkt", is

'Team van juristen stond paraat'

Voor het geval Osama bin Laden de actie zou overleven, had president Obama een team van advocaten paraat staan, zo berichtte de *New York Times* in de week na de dood van de terroristenleider. Deze advocaten bevonden zich, samen met onderzoekers en vertalers, tijdens de actie aan boord van het vliegdekmoederschip Carl Vinson dat op dat moment in internationale wateren voer. Als Bin Laden gevangen zou zijn genomen, zou hij – ter voorkoming van eventuele jurisdictieproblemen – aan boord worden gebracht.

wetenschappelijk aangetoond. Een vraag van principiële aard is: wil je een rechtstaat zijn of wil je er op los kunnen martelen? Bovendien: weegt het martelen op tegen de "veiligheidswinst" die is geboekt met Bin Ladens dood?

Ook Geert-Jan Knoops nuanceert de claim dat op Guantánamo Bay de basis is gelegd voor de ontdekking van Bin Ladens verblijfplaats. 'De resultaten van een methode kunnen nooit worden gebruikt om de methode zelf, die internationaalrechtelijk is verboden, te valideren. Overigens staat nog geheel niet vast of het waterboarden van een Guantánamo Bay-gevangene in 2004-2005 *conditio sine qua non* is geweest voor de ontdekking van de schuilplaats van Bin Laden of zijn koerier. CIA-director Panetta zei alleen dat deze methode "deels" daartoe zou hebben bijgedragen.'

(advertenties)

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

Toga's op maat

Hoge kwaliteit, oog voor detail en uitstekende service.
Tevens rijksleverancier

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66
E-mail: info@toga.net

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67
Web: www.toga.net

Amice,

Wij zijn dringend op zoek naar een ervaren
advocaat-medewerker insolventierecht.
Nog iemand in gedachten?

Met vriendelijke groet,

La Gro Advocaten

www.lagrolaw.nl/vacatures

La Gro Advocaten is al bijna 100 jaar een toonaangevend middelgroot advocatenkantoor met 3 vestigingen in het Groene Hart. Groot genoeg voor serieuze klanten en uitdagende zaken, maar dan wel met een plezierige en informele werkomgeving waarin professionaliteit en deskundigheid volledig tot hun recht komen.

La Gro
La Gro Advocaten

Aansprakelijkstelling van een bestuurder door Ontvanger en curator

Over meldingen en wettelijke vermoedens

Zeker in tijden van crisis is het goed te weten wat precies de risico's zijn van aansprakelijkstelling in privé door de belastingontvanger en door de curator. Aan fiscale verplichtingen moet in ieder geval worden voldaan. Inderdaad, 'leuker kunnen we het niet maken'.

Ronald Dielissen en Rosery Niessen-Cobben
belastingadviseur resp. fiscaal advocaat te
Eindhoven¹

Het deelnemen aan het bestuur van een rechtspersoon is niet geheel zonder risico. Zeker in tijden van economische crisis moet een bestuurder op de hoogte zijn van de handelingen die kunnen of moeten worden verricht om financiële risico's in privé te voorkomen. De rechtspraak waarin natuurlijke personen aansprakelijk zijn gehouden voor financiële tekorten van door hen bestuurde rechtspersonen laat verschillen zien tussen de aansprakelijkstelling door de

Ontvanger van 's Rijksbelastingen voor onbetaald gebleven belastingschuld(en) en die door een curator in een faillissementssituatie.

Niet melden aan Ontvanger

De bevoegdheid tot aansprakelijkstelling van de Ontvanger 's Rijksbelastingen is ruim, omdat deze zowel in als buiten faillissementssituaties bestaat. Zodra een rechtspersoon in gebreke is om bij voorbeeld de verschuldigde loon- of omzetbelasting van een maand te voldoen, kan de Ontvanger in beginsel de bestuurder daarvoor aansprakelijk stellen. Doordat deze belastingschulden bij een lopend bedrijf elke maand terugkomen, dreigt elke maand de mogelijkheid dat de onderneming niet binnen de daarvoor gestelde termijn de belastingschuld voldoet. Daardoor kan de Ontvanger elke

maand opnieuw een bestuurder aansprakelijk stellen voor de onbetaald gebleven belastingschuld.

Op het moment dat de bestuurder weet dat de rechtspersoon niet aan zijn fiscale betalingsverplichting(en) kan voldoen, dient hij hiervan onverwijld mededeling te doen:² binnen twee weken na de dag waarop de belasting had moeten zijn betaald, moet hij de Ontvanger schriftelijk op de hoogte stellen.³ Iedere bestuurder kan die melding doen – ook de bestuurder die op grond van een functieverdeling niets met financiële zaken te maken heeft.⁴

Het bestuur kan de afweging maken

¹ Mr. R.P.M. Dielissen is partner bij RSM Wehrens, Mennen & de Vries Belastingadviseurs te Eindhoven; mr.dr. R.M.P.G. Niessen-Cobben is fiscaal advocaat bij Boskamp & Willems advocaten, eveneens te Eindhoven.

² De melding betalingsonmacht, zie art. 36 lid 2 Invorderingswet 1990.

³ Art. 7 Uitvoeringsbesluit Invorderingswet 1990.

⁴ Ook de gewezen bestuurder tijdens wiens bestuursperiode de belastingschuld is ontstaan, kan aansprakelijk worden gesteld, al geldt ten aanzien

om vanwege de financiële omstandigheden van de onderneming nog geen melding te doen, in de veronderstelling dat de zaken de volgende maand beter gaan en de betalingsachterstand is ingelopen. Als dit ijdele hoop blijkt te zijn, is de eerdere niet-melding reeds een niet-voldoen aan de wettelijke verplichting: de bestuurder wordt aansprakelijk geacht voor de openstaande belastingschuld(en) vanwege het kennelijk door hem gevoerde onbehoorlijke bestuur.⁵

Dit wettelijk vermoeden kan een bestuurder pas weerleggen nadat hij aan nemelijk heeft gemaakt dat hem van het niet (tijdig) melden geen verwijt kan worden gemaakt. Een dergelijke weerlegging slaagt vrijwel nimmer. Naar het oordeel van de Hoge Raad is de regeling met betrekking tot het bewijsvermoeden niet in strijd met het EU-recht, omdat ze tot doel heeft de overheidsontvangsten te beschermen.⁶

Redelijk denken, niet onrechtmatig handelen

Als een bestuurder wel tijdig heeft gemeld, of wanneer de Ontvanger langs andere weg op de hoogte is van de betalingsproblemen, dient die laatste feiten

van hem niet het vermoeden van kennelijk onbehoorlijk bestuur bij niet tijdige melding.

⁵ Art. 36 lid 4 Invorderingswet 1990.

⁶ HR 21 januari 2011, nr. 09/00422, LJN: BL0202.

De weerlegging van het wettelijke vermoeden van kennelijk onbehoorlijk bestuur slaagt vrijwel nooit

en omstandigheden aan te voeren waaruit naar voren komt dat de bestuurder kennelijk onbehoorlijk bestuur heeft gepleegd in de periode van drie jaren, voorafgaand aan de melding betalingsonmacht. Nu hiervoor in de wet geen criteria zijn opgesomd, is de jurisprudentie bepalend.

Een bestuurder dient te handelen als een redelijk denkend ondernemer. De Rechtbank Leeuwarden overweegt bijvoorbeeld dat de volgende omstandigheden in onderlinge samenhang relevant

zijn.⁷ Vaststaat dat sinds de oprichting van X BV geen aangiften vennootschapsbelasting zijn gedaan. De administratie is incompleet en niet inzichtelijk. De bestuurder heeft kasopnames gedaan ten behoeve van het contant betalen van personeel, zodat het feit dat de kasadministratie niet compleet is, eveneens sterk meeweegt. Voorts is vast komen te staan dat er voorraden zijn verdwenen en de rechtbank oordeelt dat de bestuurder daarvoor verantwoordelijk is. Tevens houdt de rechtbank de bestuurder aansprakelijk voor de onttrekking van een groot bedrag contant geld, bovenop de eerder genoemde kasopnames. De consequentie van deze gedragingen is dat X BV het zicht op haar betalingsverplichtingen voor de loon- en omzetbelasting is kwijtgeraakt.⁸

De Rechtbank Den Haag rekent tot kennelijk onbehoorlijk bestuur niet alleen roekeloos gedrag dat tot evidente bestuursfouten leidt, maar ook elk handelen of nalaten van een bestuurder dat bij wet strafbaar is gesteld of in strijd is met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maat-

⁷ Rb. Leeuwarden 22 juli 2010, nr. AWB 07/829, LJN: B03194.

⁸ Zie eveneens HR 14 oktober 2005, C04/172HR, V-N 2006/34.25.

schappelijke verkeer betaamt, en op welk handelen of nalaten het onbetaald blijven van de belastingschulden (mede) is terug te voeren.⁹

Ook de feitelijk leidinggever

Behalve de formeel bestuurder kan ook de feitelijk leidinggever aansprakelijk worden gesteld, als het bestaan hiervan door de Ontvanger aannemelijk is gemaakt. Als relevante omstandigheden oordeelde de Rechtbank Leeuwarden dat de kredietverstrekker, verhuurder van de bedrijfsloods, de personeelsleden van de BV en ook de curator van de BV de betrokken natuurlijk persoon als feitelijk leidinggever beschouwden.¹⁰ Voorts was de natuurlijke persoon de contactper-

9 Rb. Den Haag 26 oktober 2010, nr. AWB 09/2108 IW, LJN: B04148.

10 Rb. Leeuwarden 22 juli 2010, nr. AWB 07/831, LJN: B03224.

Tegenover de curator kan de bestuurder aannemelijk proberen te maken dat de aansprakelijkstelling ten onrechte was

soon met de fiscus. Ten slotte achtte de rechtbank relevant dat de doelomschrijving van de BV gelijk was aan de activiteiten van de eerdere eenmanszaak van deze natuurlijke persoon.

Overigens kan niet alleen de in het handelsregister geregistreerde bestuurder aansprakelijk worden gesteld, maar ook de gewezen bestuurder tijdens wiens bestuursperiode de belastingschuld is ontstaan.

En dan de curator

De curator kan ieder van de bestuurders van de failliete rechtspersoon aansprakelijk stellen, als de overige baten tekortschieten, als er sprake is van kennelijk

onbehoorlijk bestuur en als dit laatste een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

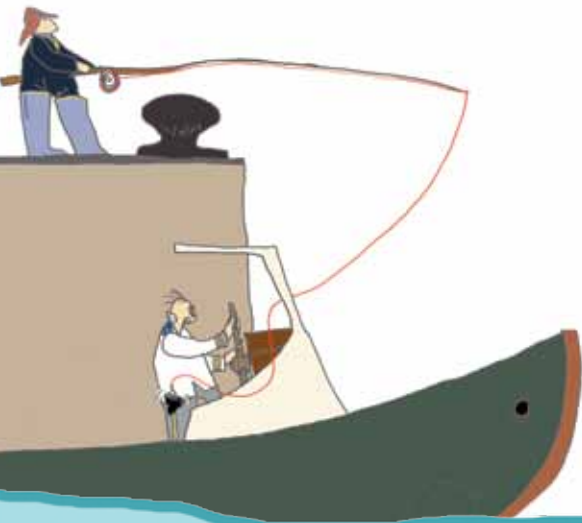
Van *formeel* kennelijk onbehoorlijk bestuur is sprake indien de rechtspersoon niet aan haar wettelijke verplichtingen heeft voldaan tot het voeren van een adequate boekhouding of publicatie van de jaarcijfers.¹¹ Het bestuur kan zich erop beroepen dat het om een onbelangrijk verzuim gaat – het Gerechtshof Leeuwarden beoordeelt op basis van de redenen voor de termijnoverschrijding of hiervan sprake is.¹² Een bestuurder kan zich niet beroepen op nalatigheid van zijn accountant.¹³ Voor *materieel* kennelijk onbehoorlijk bestuur dient de curator aannemelijk te maken dat geen redelijk denkend bestuur gehandeld zou hebben zoals dit bestuur deed.¹⁴ De bestuurder die bewijst dat de onbehoorlijke taakvervulling door het bestuur niet aan hem te wijten is en dat hij niet nalatig was om de gevolgen ervan af te wenden, is niet aansprakelijk.

11 Rb. Rotterdam 24 maart 2010, nr. 294741/HA ZA 07-2715, LJN: BM0306, r.o. 4.3.

12 Gerechtshof Leeuwarden 30 maart 2010, nr. 200.013.935, LJN: BM0502, r.o. 9.

13 Gerechtshof Leeuwarden 30 maart 2010, nr. 200.013.935/01, LJN: BN0502, r.o. 13-16.

14 Gerechtshof Den Haag 16 februari 2010, nr. 105.700.602, LJN: BL4097, curator slaagt niet in het bewijs.

Bij de bepaling van ‘een belangrijke oorzaak’ van het faillissement, is de handelwijze van een redelijk denkend bestuurder uitgangspunt. Onderlinge ruzies met als gevolg het leegbloeden van de rechtspersoon zijn naar het oordeel van Rechtbank Rotterdam de belangrijkste oorzaak van het faillissement.¹⁵ Een bestuurder dient tegenover een dergelijk oordeel (slechts) aannemelijk te maken dat andere feiten of omstandigheden dan zijn onbehoorlijke taakvervulling belangrijke oorzaken van het faillissement zijn geweest.

Kom fiscale verplichtingen na

De mogelijkheden van een Ontvanger lijken beperkter dan die van een curator doordat alleen bepaalde belastingschulden in aanmerking komen, maar de Ontvanger kan al bij het uitblijven van de melding de bestuurder aansprakelijk stellen. Een curator dient te wachten op het faillissement, maar kan dan de

bestuurders wel voor alle schulden aansprakelijk stellen.

Als de rechtspersoon niet aan haar meldingsplicht heeft voldaan, kan de Ontvanger bouwen op het in beginsel onweerlegbare wettelijke vermoeden van kennelijk onbehoorlijk bestuur. Een bestuurder wordt pas toegelaten tot weerlegging hiervan nadat hij aannemelijk heeft gemaakt dat hem de niet (tijds) melding niet kan worden verweten. Tegenover de curator kan de bestuurder altijd nog aannemelijk maken dat de aansprakelijkstelling ten onrechte heeft plaatsgevonden. Hij kan zelfs aannemelijk maken dat zijn formeel kennelijk on-

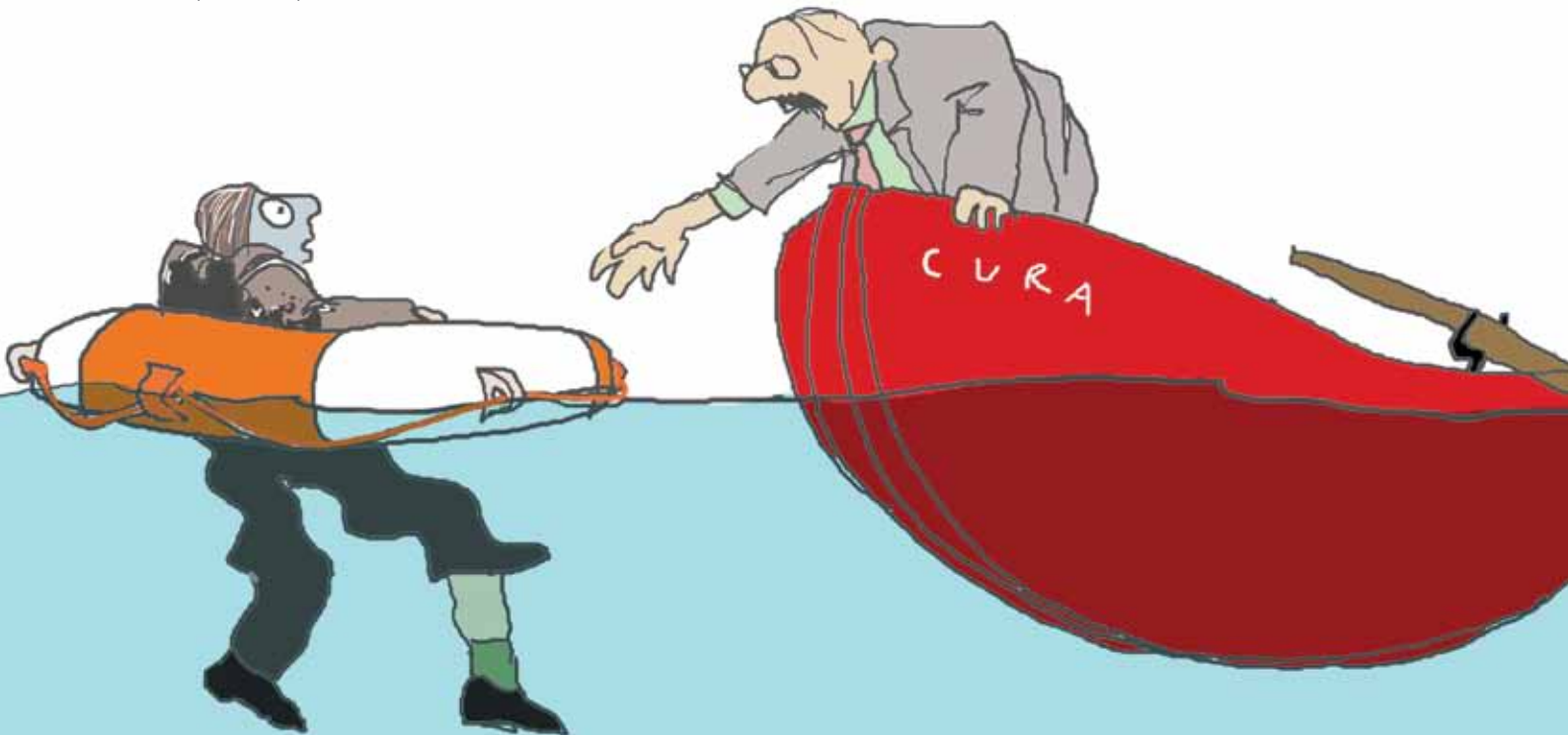
behoorlijk bestuur niet de belangrijkste oorzaak van het faillissement is.

De invulling van het begrip ‘kennelijk onbehoorlijk bestuur’ lijkt daarentegen voor Ontvanger en curator op gelijke wijze plaats te vinden: wat zou een redelijk denkend bestuurder hebben gedaan?

Met het tactische besluit van een bestuurder om voor zijn rechtspersoon niet aan de fiscale verplichtingen van een maand te voldoen, ontstaat het wettelijk vermoeden van kennelijk onbehoorlijk bestuur.¹⁶ Een dergelijk handelen raden we dan ook af.

¹⁶ HR 4 februari 2011, nr. 10/01660, LJN: BP2998.

Het spijt me, maar
ik zie mijzelf genoodzaakt
die boei in beslag te nemen...

¹⁵ Rb. Rotterdam 11 maart 2010, nr. 294741, HA ZA 07-2715, LJN: BM0306, r.o. 4.4.

Conceptwetsvoorstel 'raadsman en politieverhoor' kan **nog** iets beter

Het conceptwetsvoorstel 'raadsman en politieverhoor' verbetert de rechten van de verdachte aanmerkelijk. Maar de uitzondering op het recht op rechtsbijstand tijdens verhoren moet duidelijker worden geformuleerd.

Alexander de Swart
advocaat te Rotterdam¹

Het op 15 april gepubliceerde conceptwetsvoorstel 'raadsman en politieverhoor' (hierna: het wetsvoorstel) verbetert de positie van de aangehouden en in verzekering gestelde verdachte.² Het wetsvoorstel bouwt voort op de aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor (hierna: de Aanwijzing).³ Daarnaast is blijkens de memorie van Toelichting de gelegenheid te baat genomen om tevens te voorzien in reeds langer bestaande hiaten in de regeling van de eerste fase van het opsporingsonderzoek. Dit laatste zal de reden zijn dat er in het wetsvoorstel heel wat meer geregeld wordt dan enkel de bijstand van de raadsman tijdens het politieverhoor.

Informereren over verdenking en rechten verdachte

Volgens het wetsvoorstel moet aan de verdachte bij zijn staandhouding of aanhouding worden medegedeeld van welk strafbaar feit hij wordt verdacht (art. 5 lid 2 EVRM). Ook wanneer een persoon wordt uitgenodigd voor verhoor of als een telefonisch verhoor plaatsvindt, moet worden gemeld of het om een getuigen- dan wel verdachtenverhoor gaat

Voor verlenging van de in verzekeringstelling wordt een machtiging van de R-C een vereiste

en – in het laatste geval – ter zake van welk strafbaar feit een verdenking bestaat. Tevens moet aan de te horen persoon worden verteld dat hij contact kan opnemen met een raadsman.

Een nieuwe bepaling regelt dat de verdachte vóór zijn eerste verhoor, zowel mondeling als schriftelijk, mededeling wordt gedaan van zijn rechten:

- i. het zwijgrecht;
- ii. het recht op rechtsbijstand;
- iii. het recht op vertolking en vertaling;
- iv. het recht een naaste in kennis te stellen van de vrijheidsbeneming; en
- v. het recht op kennisneming van de processtukken conform de artt. 30 t/m 34 Sv.

Inverzekeringstelling

De inverzekeringstelling kan ingevolge het wetsvoorstel niet langer worden verlengd zonder machtiging van de rechter-commissaris. De verdachte dient op een vordering van het OM strekkende tot

verlenging door de rechter-commissaris te worden gehoord en kan zich daarbij (uiteraard) laten bijstaan door zijn raadsman. Hiermee komt een einde aan de discussie over de vraag of de rechter-commissaris thans bevoegd is zich uit te laten over de verlenging van de inverzekeringstelling.⁴ De rechter-commissaris dient waarschijnlijk te toetsen of het belang van het onderzoek een verlenging dringend vordert. Dit vormt immers de grondslag van de vordering van de officier van justitie.

Verder wordt in het wetsvoorstel expliciet bepaald dat de verdachte tijdens zijn inverzekeringstelling de rechter-commissaris kan verzoeken hem in vrijheid te stellen.

Bij een positieve beschikking van de rechter-commissaris staat voor het OM beroep open. Hiermee wordt de zogenoemde vervroegde toetsing gecodificeerd en staat vast dat de verdachte dit recht daadwerkelijk toekomt. Aan het huidige art. 59a Sv wordt weliswaar een dergelijk recht reeds ontleend, maar de rechter-commissaris hoeft nu de verdachte alleen te horen, als hij daartoe 'in de aan hem door de verdediging of openbaar ministerie bekend gemaakte omstandigheden aanleiding vindt'.⁵

¹ Advocaat bij Sjöcrona Van Stigt advocaten te Rotterdam.

² Het conceptwetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn te raadplegen op www.rijksoverheid.nl.

³ Gepubliceerd in *Stcr.* 2010, 4003.

⁴ Zie bijvoorbeeld W.H. Jebbink, 'Ook verlengde inverzekeringstelling is inverzekeringstelling. Rechtbank miskent habeas corpus', in: *Advocatenblad* 2008-xxxx, pp. 124-127.

⁵ Zie Gerechtshof 's-Gravenhage 16 juli 1998, *NJ* 1999, 257.

In de praktijk worden verzoeken tot vervroegde toetsing door de rechter-commissaris nog wel eens zonder behandeling afgedaan met de mededeling dat er onvoldoende aanleiding voor een vervroegde toetsing bestaat. De min of meer discretionaire bevoegdheid van de rechter-commissaris een verdachte op diens verzoek tot onmiddellijke invrijheidsstelling te horen, verwordt thans tot een verplichting.

Ten slotte is bepaald dat de in verzekering gestelde verdachte die wordt heengezonden, door de hulpofficier van justitie zoveel mogelijk in kennis dient te worden gesteld van de voorgenomen afdoeningsbeslissing. De hulpofficier dient daartoe met het OM te overleggen.

Consultatie raadsman

In het wetsvoorstel wordt bepaald dat een aangehouden verdachte de gelegenheid heeft om voor het eerste verhoor een half uur te spreken met zijn raadsman. Dit is conform de huidige praktijk ingevolge de Aanwijzing. In lijn met de Salduz-jurisprudentie kan ook afstand worden gedaan van dit consultatierecht. Het wetsvoorstel bepaalt dat dit 'vrijwillig en welbewust' dient te geschieden. Indien het een verdenking betreft ter zake van een strafbaar feit waar een gevangenisstraf van zes jaar of meer op staat, kan van het recht op rechtsbijstand slechts afstand worden gedaan nadat hierover overleg met een raadsman heeft plaatsgevonden.

Daar waar de huidige Aanwijzing nog stelt dat minderjarigen tot en met 15 jaar geen afstand kunnen doen van het consultatierecht, kan dit onder de nieuwe voorgestelde regeling naar de letterlijke tekst wel, tenzij het een feit betreft met een gevangenisstraf van 6 jaar of meer (zie hiervoor). Blijkens de memorie van toelichting is echter niet beoogd om wijzingen aan te brengen in de onmogelijkheid voor minderjarigen om afstand te doen van het consultatierecht. Wel is opgemerkt dat overwogen zou kunnen worden om 16- en 17-jarigen de mogelijkheid te geven in lichtere zaken af te zien van het recht op consultatie van een raadsman. De beslissing daarover wordt blijkens dezelfde toelichting aangehouden

tot onder meer de consultatie aangaande het wetsvoorstel is voltooid.

Bijwonen verhoren

Reeds langere tijd is discussie gaande over de vraag of uit de jurisprudentie van het EHRM een recht valt te ontleen op bijstand van een raadsman *tijdens* politieverhoren. In de memorie van toelichting wordt erop gewezen dat het EHRM nog niet ondubbelzinning heeft geoordeeld dat de raadsman bij het politieverhoor aanwezig moet kunnen zijn. Toch heeft de minister besloten niet te wachten op een expliciet Straatsburgs oordeel, aangezien in de meerderheid van de EU-lidstaten de raadsman bij het politieverhoor wordt toegelaten en naar alle waarschijnlijkheid ook het ontwerp Kaderbesluit inzake 'bepaalde procedurele rechten in strafprocedures in de gehele EU' hierin zal voorzien.⁶

In het wetsvoorstel wordt bepaald dat de aangehouden verdachte recht heeft op bijstand van een raadsman tijdens de verhoren als hij verdacht wordt van een strafbaar feit waarop een gevangenisstraf van minimaal zes jaar is gesteld, tenzij het belang van het onderzoek zich daartegen verzet.⁷

De toelichting voor de gekozen grens van zes jaar is opmerkelijk. Gesteld wordt dat er voor verdachten in dergelijke zaken veel op het spel staat; het gaat immers om vrijheidsbeneming, eerst op grond van inverzekeringstelling en daarna mogelijk de bewaring.⁸ Nu deze toelichting aansluiting zoekt bij de gevallen van voorlopige hechtenis, had het gelet op art. 67, lid 1, sub a Sv. juist in de rede gelegen de grens voor bijstand tijdens verhoren op vier jaren te stellen.

Het kunnen uitoefenen van het recht op bijstand tijdens de verhoren vereist bovendien dat de politie de verdachte volledig informeert over *alle* strafbare feiten waarvan hij verdacht wordt. Denkbaar is bijvoorbeeld dat de politie de verdachte

Er moet duidelijker worden bepaald dat de verdachte wordt geïnformeerd over alle verdenkingen

⁶ Zie p. 30 MvT.

⁷ Overigens wordt in de Memorie van Toelichting gesteld dat het recht op bijstand van een raadsman tijdens het politieverhoor ook stapsgewijs kan worden ingevoerd; eerst voor levensdelicten en daarna pas voor de overige 'zesjaars' delicten.

⁸ Zie p. 25 MvT.

informeert dat hij verdacht wordt van oplichting (art. 326 Sr) en witwassen (art. 420bis Sr), op welke feiten een gevangenisstraf van vier jaar staat, waardoor de verdachte geen recht heeft op bijstand van een advocaat tijdens de verhoren. Stel nu dat later een dagvaarding volgt, waarop tevens deelneming aan een criminele organisatie (art. 140 Sr) staat vermeld. De vraag is dan of deze verdenking aanvankelijk ten onrechte niet genoemd is, waardoor mogelijk inbreuk is gemaakt op het recht van de verdachte op bijstand tijdens de verhoren, óf dat deze verdenking daadwerkelijk later, uit aanvullend onderzoek, naar voren is gekomen. Voorkomen moet worden dat verdenkingen gespreid worden opgevoerd om zo de raadsman bij het politieverhoor te mijden. Nu dit laatste ook in strijd is met art. 5 lid 2 EVRM, is het te meer wenselijk dat ook de Nederlandse bepaling verplicht tot het informeren van de verdachte over *alle* tegen hem bestaande verdenkingen.

Het wetsvoorstel laat in het midden welke bevoegdheden de raadsman toekomt tijdens het politieverhoor. Blijkens de memorie van toelichting wordt verondersteld dat nadere afspraken daarover tussen politie, OM en advocatuur gemaakt zullen worden.⁹

Als uitgangspunt heeft te gelden dat de bijstand ook tijdens de verhoren effectief moet zijn.¹⁰ Op dit punt valt in de praktijk de echte discussie te verwachten.

De minderjarige verdachte kan zich voor en tijdens de verhoren nog slechts laten bijstaan door een raadsman, en niet meer door een vertrouwenspersoon, iets wat nog uit het Salduz-arrest volgde. Het consultatiegesprek moet in ieder geval bespreking van de 'noodzaak' van de aanwezigheid van de raadsman bij het verhoor inhouden. De term 'noodzaak' lijkt in dit verband een te strikt criterium; het zal veelal gaan over de vraag of bijstand tijdens het verhoor *wenselijk* is.

Kan de raadsman worden geweigerd als de politie hem beschouwd als een ongewenst element op een ongelegen tijdstip?

'Belang van onderzoek'

In de voorgestelde bepaling is één uitzonderingsgrond gecreëerd op de hoofdregel van het recht op rechtsbijstand tijdens verhoren in de genoemde gevallen. Als het 'belang van het onderzoek dit verbiedt,' mag de raadsman bij het verhoor worden geweigerd.

De politie dient dan de officier van justitie daarover te informeren en het verhoor moet worden opgenomen, zodat achteraf de rechtmatigheid kan worden gecontroleerd. Een rechtsmiddel tegen de weigering de raadsman tot het verhoor toe te laten, staat voor de verdachte niet open.

Uit de memorie van Toelichting blijkt dat voor de vaag geformuleerde weigeringsgrond aansluiting is gezocht bij art. 186a Sv: de bepaling die primair voorziet in een aanwezigheidsrecht voor de raadsman bij het RC-verhoor met daarin opgenomen eenzelfde uitzonderingsmogelijkheid. Deze verwijzing naar de zelden tot nooit gebruikte weigeringsbevoegdheid van art. 186a Sv is ongelukkig, aangezien niet (helemaal) duidelijk is wat onder het 'belang van het onderzoek' in de zin van deze laatste bepaling moet worden verstaan.¹¹ Bovendien werd in het begin van de twintigste eeuw door de wetgever de navolgende reden aangevoerd voor deze uitzonderingsgrond: 'Eene onbeperkte toelating heeft met name het bezwaar, dat door de aanwe-

zigheid van ongewenste elementen of inmenging te ongelegener tijdstip de goede gang van het onderzoek onherstelbaar kan worden verstoord.'¹²

De verwijzing roept dan ook de vraag op of de raadsman bij het verhoor geweigerd kan worden, als hij *door de politie* wordt beschouwd als een ongewenst element op een ongelegen tijdstip, waardoor het onderzoek onherstelbaar wordt verstoord. Het criterium om de verdachte zijn recht op bijstand tijdens verhoren te ontnemen, is te ruim, te vaag en te gedateerd. Veeleer zou aansluiting gezocht kunnen worden bij de gehandhaafde beperkingen op het vrije verkeer (art. 50 lid 2 Sv), in welk geval tenminste nog een vervangend raadsman wordt ingeschakeld en de rechtbank oordeelt over de beperking.

Proces-verbaal realistischer

Uit het wetsvoorstel volgt dat in het proces-verbaal van verhoor de verklaring van de verdachte zo veel mogelijk in zijn eigen woorden moet worden opgenomen. Op het eerste gezicht lijkt er niets nieuws onder de zon, aangezien het huidige art. 29 lid 3 Sv eenzelfde (zij het wat archaïsch geformuleerde) bepaling bevat. In de memorie van Toelichting is het *understatement* opgenomen dat in de praktijk 'thans niet zeer strikt de hand wordt gehouden aan deze bepaling'. Met het wetsvoorstel wordt beoogd dat het proces-verbaal een meer realistische weergave van het verhoor gaat bevatten.¹³ Tevens wordt voorgesteld dat in het proces-verbaal een volledige weergave van de verklaring moet worden opgenomen en zo veel mogelijk in vraag- en antwoordvorm.

Daarmee komt een einde aan de gegroeide praktijk van het 'zakelijk weergeven' van de verklaring van de verdachte. De verdachte dient verder, blijkens het wetsvoorstel, de gelegenheid te krijgen opmerkingen te maken over de weergave van zijn verklaring.

Opmerkelijk is de tekst in het wetsvoorstel dat de verdachte de verklaring

9 Zie p. 36 MvT.

10 A.J.M. de Swart, 'Update Salduz-doctrine; toch nog een raadsman bij het politieverhoor? Part II', in: *NJB* 4 december 2010, afl. 42, p. 2694.

11 *Melai/Groenhuijsen*, Commentaar op art. 186a Sv, aantekening 3 (bewerkt door mr. D.H.M.R. Garé).

12 Zie noot 11, onder verwijzing naar TK 1913-1914, 286, nr. 3, p. 109.

13 Zie p. 43 MvT.

ondertekent, indien hij met de verklaring instemt. Voor zover bedoeld is een ondertekenverplichting in het leven te roepen, lijkt deze (onder omstandigheden) strijdig te zijn met het nemo teneaturbeginsel. De verdachte mag daarnaast (na het verhoor) zijn lezing van het feit op schrift stellen, welke verklaring moet worden toegevoegd aan het procesdossier.

Een belangrijke overweging in de memorie van toelichting is ten slotte dat geluids- en video-opnamen van verhoren, zo deze gemaakt worden,¹⁴ een vast onderdeel van de processtukken zijn. In het verleden moest nog wel eens geprocedeerd worden om inzage te krijgen in dergelijke opnamen en werd wel geoordeeld dat audio-opnamen van een verdachtenverhoor geen processtuk waren.¹⁵ De minister gaat ervan uit dat deze opnamen direct na het verhoor beschikbaar zijn, waardoor de raadsman ook de gelegenheid heeft om eerder opmerkingen te maken over de wijze van vastlegging van het verhoor.¹⁶ De raadsman kan de vastlegging immers direct mede verifiëren aan de hand van de opname.

Verhaal kosten rechtsbijstand

Het wetsvoorstel bevat een bepaling

14 Zie in dit verband de Aanwijzing auditief en audiovisueel registreren van verhoren van aangevers, getuigen en verdachten, *Stcr.* 2010, nr. 16597.

15 Zie bijvoorbeeld de beschikkingen van de Rechtbank Haarlem 19 maart 2010 (LJN: BM3470) en 6 mei 2010 (LJN: BM3469).

16 Zie p. 45 MvT.

Er komt een einde aan de praktijk van het 'zakelijk weergeven' van de verklaring van de verdachte

waarin voorzien wordt in een verhaalsmogelijkheid achteraf van de kosten van gefinancierde rechtsbijstand op de verdachte, indien deze over voldoende draagkracht beschikt. De voorgestelde bepaling komt overeen met art. 49 Sv, dat thans een dode letter in het wetboek is. In de memorie van toelichting wordt gesteld dat het dit kabinet ernst is met het realiseren van verhaal op verdachten die over voldoende draagkracht beschikken. Niet wordt ingegaan op de vraag wanneer een verdachte geacht wordt over voldoende draagkracht te beschikken.

In de huidige Aanwijzing is te lezen dat de politie de verdachte van enig misdrijf, waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is, dient te informeren dat uitoefening van het consultatierecht voor de verdachte geen kosten met zich brengt. In de memorie van toelichting wordt over deze passage uit de Aanwijzing niet gesproken. Wel blijkt uit dezelfde memorie expliciet dat niet uitgesloten

wordt dat de kosten van rechtsbijstand in de eerste fase verhaald worden op de (voldoende draagkrachtige) verdachte.¹⁷ Op deze wijze kunnen verdachten onwenselijk worden geprikkeld om van rechtsbijstand in de eerste fase af te zien.

Kan nóg beter

Het wetsvoorstel, dat voor een deel de bestaande rechtspraktijk codificeert, verbetert de rechten van de verdachte in de eerste fase van opsporing aanmerkelijk. De verdachte zal meer geïnformeerd moeten worden over zijn rechten, de R-C krijgt tijdens de inverzekeringstelling een prominentere rol, de verdachte kan – bij een verdenking van ernstiger feiten – bijstand krijgen van een raadsman tijdens de verhoren en het proces-verbaal zal meer de reële gang van zaken gaan beschrijven.

Maar de formulering van de uitzondering op het recht op rechtsbijstand tijdens verhoren dient duidelijk te worden verbeterd. Ook moet vermeden worden dat verdachten uit angst voor financiële gevolgen ondoordacht afstand zouden doen van het recht op rechtsbijstand in de zo belangrijke fase van aanhouding en inverzekeringstelling. En niet in de laatste plaats zou er ook een recht op bijstand tijdens verhoren moeten bestaan voor vierjaars-feiten, gelet op de nadrukkelijke aansluiting die wordt gezocht bij de gevallen van voorlopige hechtenis.

17 Zie p. 7 MvT.

(advertenties)

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

De Horeca Opkoper

Snel, discreet en tegen een goede prijs.

- *wij rekenen direct met u af*
- *tegen een goede prijs*
- *desgewenst bezemschoon*

Bel ons... (0355) 880 883

www.dehorecaopkoper.nl

Tevens online veiling applicatie, marketing direct op de horeca

Incassorisico toevoegingsadvocaat vergroot?

Laten we het geheim houden

Loopt de advocaat door het vervallen van art. 243 Rv nu wel of niet een groter incassorisico in civiele zaken voor wat betreft de proceskosten? Dat blijkt geen eenvoudige vraag te zijn.

Fokke Fernhout

Universitair hoofddocent Maastricht University

In dit blad stond op 25 februari jl. het alarmerende bericht dat het eigen beursje terug zou zijn van (een beetje, zie art. 245 Rv) weggeweest. Dat had te maken met art. 243 Rv (oud), dat sinds 1 januari 2011 is komen te vervallen. Daardoor moeten partijen met een toevoeging weer zelf de proceskostenveroordeling innen, terwijl op grond van art. 32 lid 3 Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 (BVR2000) die proceskostenveroordeling wel van de door de Raad voor de Rechtsbijstand te betalen vergoeding af gaat. Met andere woorden, als je de zaak wint krijg je niets van de Raad en moet je maar zien of je de proceskostenveroordeling wel geïncasseerd krijgt.¹

Dat was een mooi bericht, in Den Haag zien de beleidsmakers dat graag. Hoe minder er aan gefinancierde rechtshulp wordt uitgegeven, hoe beter het is. Aan het BVR2000 zal dus voorlopig niets worden veranderd. En dat is precies wat we hebben moeten, want de werkelijkheid is anders.

Vergeeten

Bij de vaststelling van de Wet griffierechten burgerlijke zaken (WGBZ) vond de wetgever het verstandig de griffier het incassowerk van art. 243 Rv (oud) uit handen te nemen. De oude regeling belaste in toevoegingszaken de griffier met het innen van de proceskostenveroordeling, die vervolgens (als dat lukte)

moest worden uitbetaald aan a) de partij voor de door deze betaalde eigen bedrage; b) zichzelf voor het in debet gestelde deel van het griffierecht; c) zichzelf voor de aan de advocaat te betalen vergoeding op grond van de toevoeging en d) de advocaat als er nog iets over was. Art. 243 lid 2 Rv (oud) creëerde voor onderdeel d letterlijk een aanspraak van de advocaat zelf.

Volgens de MvT bij de WGBZ was deze regeling niet langer nodig omdat er geen griffierechten meer in debet zouden worden gesteld (TK 2008-2009, 31 758, nr. 3, p. 5). Dat is in het licht van de viervoudige taak van de griffier een ontoereikend argument, maar daar werden in de parlementaire behandeling geen kritische vragen over gesteld. De Raad van State had er wel nog op gewezen dat er verschillende bepalingen verwezen naar art. 243 Rv (TK 2008-2009, 31 758, opm. 3), waarom art. 8:75 Awb ook werd aangepast (maar de artt. 7:15 en 7:28 Awb werden vergeten). Ook volgens die bepaling moest in administratieve zaken de proceskostenveroordeling aan de griffier worden betaald, maar vanaf de inwerkingtreding van de WGBZ moet dat bedrag in beroepszaken door de griffier worden doorbetaald aan de rechtshulpverlener. Die moet op zijn beurt uit dat bedrag de rechtzoekende schadeloos stellen voor de eigen bijdrage. Verder moet deze opgave doen aan de Raad voor rechtsbijstand van een kostenvergoeding door het bestuursorgaan (aldus het nieuwe art. 8:75 lid 3 Awb). Over het restant wordt in de Awb niets bepaald.

Bij dit alles is door de wetgever art. 32 lid 3 BVR2000 (ook) even over het hoofd gezien. Die bepaling werd namelijk niet gewijzigd en verwijst nu naar een bepa-

ling die er niet meer is. De tekst luidt nog steeds: 'Indien de rechtsbijstandverlener blijkens zijn opgave aan het bestuur recht heeft op betalingen van derden voor de kosten van de verlening van rechtsbijstand, anders dan op de voet van art. 243 Rv of art. 8:75 lid 2 Awb, worden deze bedragen tot ten hoogste het bedrag van de overeenkomstig dit besluit vastgestelde vergoeding op die vergoeding in mindering gebracht.'

Van griffier naar cliënt

In een bestuursrechtelijke zaak betekent dit inderdaad dat de door de griffier te betalen vergoeding op de toevoegingsdeclaratie in mindering moet worden gebracht. Dat is immers een vergoeding waarop de rechtshulpverlener zelf aanspraak heeft anders dan op grond van art. 8:75 lid 2 Awb, want de aanspraak bestaat op grond van art. 8:75 lid 3 Awb. Hij heeft dus recht op betaling van een derde en dan wordt dit op zijn vergoeding in mindering gebracht. Een incassoprobleem levert dit niet op, want de proceskosten zijn verschuldigd door een overheidsorgaan, zodat betaling geen probleem zal opleveren.

Maar hoe zit het nu in civiele zaken? Door het vervallen van art. 243 Rv heeft de rechtshulpverlener geen eigen recht meer op betaling voor de kosten van de verlening van rechtsbijstand, want dat recht stond juist in art. 243 lid 2 Rv (oud). Op grond van de titel (het vonnis met de proceskostenveroordeling) heeft de rechtshulpverlener dat recht ook niet, want de crediteur uit die titel is de partij en niet de procesvertegenwoordiger. Ten opzichte van zijn cliënt heeft de rechtshulpverlener evenmin aanspraken, want die mag hij juist buiten de eigen bijdrage

¹ Zie H.B. Boogaart, 'Eigen beursje terug van weggeweest. Incasso proceskosten wederpartij voor risico toevoegingsadvocaat', in: *Advocatenblad* 2011-3, p. 35v.

niets in rekening brengen (nog daargelaten of de cliënt wel als derde kan worden gezien).

Met andere woorden, van een verschuiving van het incassokostenrisico richting advocaat is geen sprake, want art. 32 lid 3 BVR2000 is alleen van toepassing op rechten van de rechtshulpverlener zelf ten opzichte van derden en dergelijke

rechten roept de nieuwe regeling niet in het leven. De lusten en de lasten van de veroordeling verschuiven derhalve van de griffier naar de cliënt. De lasten, want uit de proceskostenveroordeling moet de cliënt zijn eigen bijdrage zien te halen. En de lusten, want alles wat geïnd kan worden boven de eigen bijdrage mag de cliënt gewoon houden. Een soort premie

voor het leed dat hem in rechte is aangedaan, zullen we maar zeggen.

Dit moet natuurlijk wel even onder ons blijven. Zo lang Den Haag denkt dat advocaten de dupe worden van de nieuwe regeling, zullen ze daar geen vin verroeren. Dat doen wij ook niet. Laten we het geheim houden.

Naschrift

H.B. Boogaart
advocaat te Groningen

In zijn reactie zegt Fernhout dat op basis van art. 32 BVR de Raad voor de Rechtsbijstand niet mag minderen op de vergoeding van de rechtshulpverlener. Ere wie ere toekomt. Ik denk dat hij daarin op zichzelf gelijk in heeft, zeker nu art. 243 Rv is afgeschaft. Dit lijdt alleen uitzondering indien de proceskosten aan de rechtshulpverlener zelf zijn toegewezen.¹

¹ In bestuursrechtelijke zaken is er geen probleem, want het nieuwe art. 8:75 Abw geeft een vergelijkbare regeling als die van art. 243 Rv (oud).

De Raad voor de Rechtsbijstand meent dat zij gerechtigd is in civiele zaken de proceskosten in mindering te brengen op de toegekende vergoeding.² Waarop is dat gebaseerd? In de wandelgangen heb ik vernomen dat art. 32 WRB (wederom) van stal wordt gehaald. In deze bepaling staat vermeld dat de toevoeging uitsluitend geldt voor het rechtsbelang ter zake waarvoor zij is verleend en, in het geval van een procedure, voor de behandeling daarvan in één instantie, de tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraak daaronder begrepen. Met name de laat-

² Zie op www.rvr.org haar Nieuwsbrief 5 d.d. 4 mei 2011.

ste passage is van belang. De Raad destilleert hieruit de verplichting van de advocaat om moeite te doen de proceskosten te innen. Als hij dat niet doet, is hij in gebreke en kan er op de subsidie (lees: vergoeding) worden gekort.

Het is maar zeer de vraag of dit standpunt van de Raad rechtens houdbaar is. Art. 32 WRB is immers geschreven ten behoeve van de rechtszoekende en houdt niet automatisch een verplichting voor de rechtshulpverlener in. Het is nu wachten op de eerste procedure die over deze zaak uitsluitel moet geven. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd, Fokke.

(advertenties)

GEZOCHT COLLEGA STRAFRECHTADVOCAAT

Advocatenkantoor Oldenburg zoekt een collega met een voltooide stage om op basis van kostendeling op de Brouwersgracht in Amsterdam gezamenlijk de strafrechtpraktijk uit te oefenen.

Ben jij een ondernemend strafrechtadvocaat met een eigen visie op en veel passie voor je vak? Neem dan contact op!

oldenburg

t 020 3200 223

e info@oldenburgadvocaat.nl

i www.oldenburgadvocaat.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Waarheidsplicht stuit op Gedragsregel

Volgens art. 21 Rv zijn partijen verplicht de relevante feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. In een kort geding tegen een verzekeringsmaatschappij bleek dat Gedragsregel 15 lid 2 een kleine aanpassing behoeft om aan deze waarheidsplicht te kunnen voldoen.

Ed van der Hoeden
advocaat te Amsterdam

Cliënte verzekert een verhuurd bedrijfspand. In de polis is de bekendheidsclausule opgenomen die luidt: ‘De maatschappij acht zich voldoende bekend met ligging, bouwaard, dekking, inrichting, omschreven gebruik en belendingen van het gebouw, zoals die waren ten tijde van het aangaan van de verzekering of bij voortzetting van de verzekering na risicowijziging.’ Huurder beëindigt de huurovereenkomst met cliënte, tweeënhalf jaar na het ingaan van de verzekeringsovereenkomst. Bij het einde van de huurovereenkomst constateert cliënte schade aan het bedrijfspand. Cliënte claimt de schade bij de verzekeringsmaatschappij, die betaling weigert. Nadat cliënte mij heeft ingeschakeld en ik de maatschappij tot betaling aanspreek, antwoordt de verzekeringsmaatschappij: ‘Is het niet meer dan redelijk dat er gevraagd wordt om aan te tonen dat deze schade zich binnen de looptijd van de verzekering heeft voorgedaan en wat daarvan de oorzaak is geweest?’

Cliënte beroept zich op de bekendheidsclausule en op het feit dat huurder de schade niet heeft gemeld. Dat beroep overtuigt de verzekeringsmaatschappij niet. Volgt een kort geding waarin een voorschot op de schadepenningen wordt gevorderd. De voorzieningenrechter bepaalt dat één week na de behandeling uitspraak zal worden gedaan.

Gedragsregel 15 lid 2

Nadat om een uitspraak is gevraagd, is het de advocaat niet geoorloofd zich zonder toestemming van de wederpartij tot de rechter te wenden.

De dag na de mondelinge behandeling ontdekt mijn cliënte dat zij in het bezit is van een taxatierapport dat opgesteld is namens de verzekeringsmaatschappij en wel 9 maanden na de ingangsdatum van de verzekeringsovereenkomst. Ik stel mijn collega van deze ontdekking op de hoogte en ik zend haar dat taxatierapport toe. Ik vraag haar om mij toe te staan:

- dat taxatierapport aan de voorzieningenrechter te zenden;
- de voorzieningenrechter te vragen de zitting te heropenen onder gelijktijdige indiening van dat taxatierapport.

Tegen beide verzoeken wordt bezwaar gemaakt.

De verzekeringsmaatschappij heeft niet voldaan aan de waarheidsplicht. Mijn pogingen om de rechter volledig en naar waarheid te informeren, zijn gestrand door de houding van de verzekeringsmaatschappij en haar raadvrouw.

‘Bevordert’ de advocaat die ontdekt dat zijn cliënt een productie heeft achtergehouden, door zich te verzetten tegen indiening daarvan door wederpartij na de zitting en zich ook verzet tegen het

verzoek tot heropening van de behandeling van het geding, een ‘goede rechtsbedeling’ (zie de inleiding op de Gedragsregels 1992 onder 1.2)?

‘Procederen was vroeger meer een behendigheidsspel. Je kon zeggen: “Ik betwist alles, toon jij maar aan dat het anders is.” Die cultuur in het civiele proces is veranderd, we denken nu meer oplossingsgericht. [...] “Vertel nou maar hoe het zit, dan zijn we er sneller uit.” Daardoor is er ook meer aandacht voor de plicht om met stukken over de brug te komen,’ aldus advocaat Jan Ekelmans, gepromoveerd op de exhibitieplicht (*Advocatenblad* 2011-3).

Deken Jan Loorbach schrijft in hetzelfde nummer van dit blad: ‘De Nederlandse Orde van Advocaten is er (ook) om voor alle Nederlandse rechtzoekenden, als genus, op te komen als het gaat om hun juridische belangen van vandaag, maar vooral ook die van (over)morgen.’

De vraag die mij nu bezighoudt, is of onder omstandigheden Gedragsregel 15 lid 2 niet behoort te derogeren aan het beroep op art. 21 Rv. In het belang van de rechtzoekenden van (over)morgen komt het mij wenselijk voor dat Gedragsregel 15 lid 2 nog eens tegen het licht wordt gehouden. Door een kleine aanpassing van deze Gedragsregel zou interventie van de deken wellicht tot een oplossing hebben geleid ten faveure van de waarheidsplicht.

Ook iets op het hart? Mail max.
650 woorden naar l.hesselink@sdu.nl

Sdu Commentaar Strafvordering: Vooronderzoek & Eindonderzoek

Een unieke combinatie van twee boeken en online uitgave

Sdu Commentaar Strafvordering is een multimediale publicatie met praktisch en diepgaand commentaar op artikelen uit onder andere het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de economische delicten en aanverwante regelingen. Het betreft artikelsgewijs commentaar geordend op thema, zodat u alle relevante informatie snel kunt vinden. Bovendien vindt u per artikel een overzicht van relevante jurisprudentie, literatuur en wordt de samenhang met andere artikelen toegelicht. Het commentaar wordt naar aanleiding van recente ontwikkelingen bijgewerkt en online gepubliceerd. Zo bent u altijd verzekerd van actueel commentaar. Via hyperlinks klikt u direct door naar de achterliggende teksten.

www.sducommentaar.nl

Echte onschuld vereist een andere advocaat

Jan van der Does

De echt succesvolle advocaat snelt onmiddellijk na de rechtszitting naar een tv-studio om daar 's avonds, in het felle licht van de lampen, de zaak nog eens dunnetjes over te doen. Hij staat daar voor een ander forum.

De rechtbank is uit op eindeloze nuancering, teneinde de werkelijkheid zo goed mogelijk te benaderen. Het is roeien tegen versimpeling die al met de tenlastelegging is begonnen. Deze vormt immers een uitsnede uit de werkelijkheid, geheel gericht op de wettelijke terminologie van een strafbaar feit. De man die na een echtelijke woordenwisseling van vele uren uiteindelijk de woordstroom niet meer kan verdragen en een klap uitdeelt ('het was de enige manier om haar te stoppen'), constateert tot zijn verbijstering dat hem wordt verweten dat hij willens en wetens zijn vrouw heeft mishandeld. Uit vijf uur zijn vijf seconden gesneden.

De versimpeling spreekt ook uit de aanpak van de wetgever. Deze kan weliswaar categorieën van feiten onderscheiden, waardoor zeer uiteenlopende feitelijke handelingen tot eenzelfde strafbaar feit worden bestempeld (in de toekomst voorzien van een categoriale minimumstraf), maar nooit uitpuittend voorzien hoe in concrete gevallen de werkelijkheid zich zal voor doen. Een categorie is nu eenmaal een menselijk construct. Dat is de blijvende onmacht van de wetgever.

Het zal niet zijn opgekomen bij de Griekse wetgever in de oudheid dat een man zijn vader vermoordt en vervolgens het bed deelt met zijn moeder. Het is de tragedieschrijver die dit heeft verwoord, onder de toevoeging dat de man het nooit heeft gewild, er zwaar onder gebukt gaat, maar hoe dan ook schuldig staat. Niet wetgeving maar rechtspraak is in staat het inzicht vorm te geven dat we soms op een nauwelijks te verwoorden wijze weerloos staan tegenover de

wisselvalligheden van het bestaan, ieder op zijn eigen persoonlijke wijze.

Hoe anders op het podium onder tv-lampen. Meestal kom je daar niet ver met het benadrukken van de complexiteit van een gebeurtenis. Tegenover het spektakel, de emotie en het conflict, bestaat in de rechtspraak een zekere huiver, omdat ze het inzicht in wat er werkelijk speelt eerder versluieren dan vergemakkelijken, terwijl ze de concentratie bij de kijker sterk opjagen. Dit maakt dat een rechter er niets te zoeken heeft. En dat, zij het spaarzaam, de honneurs worden waargenomen door een speciaal type: de persrechter die, hoewel klaargestoomd door talloze mediatrainingen, wat ongemakkelijk een paar korte statements te berde brengt. Wat de kijker daarvan bijblijft is niet de boodschap maar het onbehagen.

Maar wat lokt een advocaat? Het moet een mengeling zijn van ijdelheid, reclame voor zichzelf en voor zijn cliënt. In dat kader is hij een lobbyist, maar zelden

voor het recht. Het gaat voor hem alleen maar goed als hij weet hoe hij de media, met *oneliners*, moet bespelen. In het interview moet hij het initiatief grijpen, zijn boodschap *droppen*, ongeacht wat er wordt gevraagd, het gesprek naar een hoek trekken waar hij een kennismonopolie heeft. En dat gaat des te gemakkelijker omdat hij zich tegenover een forum bevindt dat het dossier niet kent.

Bekendheid versterkt zichzelf. De kijker veronderstelt dat de schijnwerper een garantie is voor kwaliteit. Sommigen wijken uit naar een tv-persoonlijkheid als ze zelf in moeilijkheden zitten, niet beseffend dat zeer veel advocaten vakwerk leveren, buiten de schijnwerpers en voor minder geld. En ook niet beseffend dat de inzet van zo een publiciteitskanon regelmatig de wenkbrauwen doet fronsen bij de behandelend rechters. Die kunnen in raadkamer, bij uitzondering, hun toevlucht nemen tot de oneliner: 'Als hij echt onschuldig is, dan moet hij een andere advocaat nemen.'

Illustratie: Floris Trianus

Leren van elkaar

Aan welke eisen moet gestructureerde feedback voldoen wil men in aanmerking komen voor punten, en hoe hard zijn die? Sinds de invoering van de Verordening op de vakbekwaamheid worden bij het bureau van de Orde geregeld vragen gesteld over dit nieuwe ontwikkelinstrument.

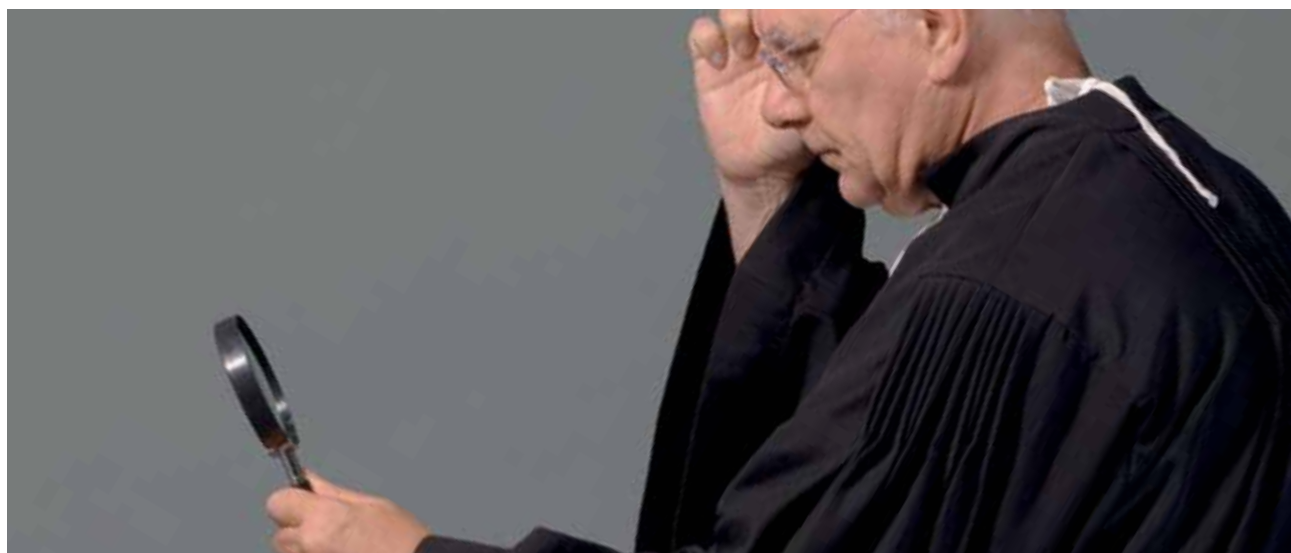

Foto: Trius van Gog / HH

Mark Maathuis

Intervisie en collegiale toetsing – of *peer review* – zijn de vormen van gestructureerde feedback die de Algemene Raad naar aanleiding van het rapport van de Werkgroep gestructureerde feedback 2010 als puntwaardig heeft gekwalificeerd.

Intervisie, aldus de door de AR geformuleerde voorwaarden, 'is een gestructureerd overleg van een kleine groep hiërarchisch gelijkwaardige professionals, met als doel het op peil houden van de deskundigheid of verbeteren van het functioneren.' Sessies staan onder leiding van een professionele gespreksleider of een advocaat-gespreksleider die 'in ieder geval een basiscursus heeft gevolgd'.

Peer review kent als voorwaarde dat diegene die *reviewt* een relevante cursus heeft gevolgd; die verplichting heeft 'het lijdend voorwerp' niet, maar het wordt hem of haar wel aanbevolen. Verder schrijft deze vorm van overleg voor dat

de *reviewer* op dezelfde rechtsgebieden werkzaam is als de dossierhouder – degene wiens (juridische) dossierinhoud beoordeeld wordt.

Punten halen

Maar ook de aanvullende voorwaarden zijn van belang. Zo moet intervisie plaatsvinden met minimaal zes en maximaal tien personen die één of meerdere dilemma's inbrengen. Samen met de gespreksleider stellen zij ook de geheimhoudingregels vast en na afloop een deelnamebewijs. Deelnemers ontvangen één niet-juridisch punt per uur, met een maximum van vier punten per dag. Peer review levert zowel de reviewer als de dossierhouder punten op, maar niet evenveel. De eerste krijgt maximaal vijf niet-juridische punten per review en de dossierhouder moet het met maximaal drie doen. Dit hangt samen met de verschillende vereisten die hen gesteld worden: zo moet de reviewer een ervaren advocaat zijn die meer dan zeven jaar advocaat is en aantoonbaar deskundig

op het rechtsgebied waarop hij reviewt. Ook werkt deze advocaat – in beginsel – op een ander kantoor dan de dossierhouder; deze moet ter voorbereiding een vormvrije zelfevaluatie uitvoeren. Om dossierhouders een idee te geven, staat op de site van de Orde – naast de andere informatie over dit onderwerp – een formulier met uitleg.

Beide deelnemers moeten zich houden aan de verplichtte geheimhouding van hetgeen tijdens de review besproken wordt. Ook moeten in beginsel verschillende (minimaal vijf)dossiers worden ingebracht die aselekt getrokken worden. Van die dossiers moet in ieder geval besproken worden: de indeling en het beheer, de communicatie zoals die uit de dossierstukken blijkt en de strategie van de zaak. Tot slot moet de vakinhoud en het besef van kwaliteit en integriteit aan de orde komen. De review is officieel als die met een gesprek tussen de reviewer en de dossierhouder wordt afgesloten en als zij ook nog een document opstellen dat als bewijs kan dienen.

Column

Persoonlijkheidsstructuren

Dolph Stuyling de Lange

'Relevante cursus'

Voor de cursussen (advocaat-)gespreksleider en reviewer kan men terecht bij een aantal door de Orde erkende opleidingsinstellingen, zoals het Instituut voor Juridische Opleidingen, Kluwer of OSR Juridische Opleidingen. Wat kunnen deelnemers verwachten? Een rondgang leert dat de kosten van de cursus intervisie bij Adviesbureau Silvia Scholten 300 euro voor één dagdeel bedragen. Eva Wiltingh BV biedt de keuze: of beide cursussen ineens (waarvan drie dagdelen peer review en een dagdeel intervisie) voor 1.795 euro of 995 euro voor een van twee. Bij GroeiNu! kosten de drie dagdelen 975 euro. Honig Coaching B.V. biedt de intervisiecursus aan voor 495 euro voor twee dagdelen met een optionele terugkomdag. Bij SmitBertens Trainers kan men voor 650 euro een eendaagse training peer review volgen; voor intervisie kan men kiezen uit drie sessies van ieder een dagdeel (675 euro) of één dag cursus voor 650 euro. Tot slot Meijer Consulting Group Training, waar men voor 1.050 euro, twee dagdelen en een terugkomdagdeel de cursus kan doorlopen.

Bijsturing

Om deze relatief nieuwe instrumenten te belichten, heeft de Orde met de Raden van Toezicht de afgelopen maanden een aantal bijeenkomsten georganiseerd. De reacties waren wisselend, aldus beleidsadviseur Fenneke van der Grinten. 'Duidelijk is wel dat sommige voorwaarden in de praktijk anders uitpakten dan vooraf gedacht. Het blijkt bijvoorbeeld dat je ook een prima intervisie kunt organiseren met vier in plaats van het voorgeschreven minimum van zes personen. Daarom zien wij op dit moment de voorwaarden meer als een richtlijn. Ook merken we dat er veel vragen zijn en dat dat in de lokale bijeenkomsten ook dynamische discussies oplevert. Kennelijk zijn deze bijeenkomsten wel zinvol om te houden.' Later dit jaar volgen nog bijeenkomsten in Den Bosch, Alkmaar, in het Limburgse en één in de Noordelijke arrondissementen. Uiteindelijk zal een uitvoerige evaluatie plaatsvinden, waarover later meer in deze rubriek.

Wie op grond van succes in de praktijk plotseling in het bestuur van zijn kantoor belandt, heeft een lastige klus. Want het besturen van een kantoor vraagt hele andere kwaliteiten dan het voeren van een succesvolle praktijk. Eén van de kwaliteiten die van een bestuurder gevraagd worden, is psychologisch inzicht in de 'achterban.' Hoe peil je wat de mensen werkelijk vinden en hoe krijg je ze mee?

In dat kader is het nuttig die achterban psychologisch te evalueren. Sommige kantoren huren ook wel eens een psycholoog in om in lastige trajecten de maatschapvergaderingen te begeleiden. Wat men ook wel ziet – op het snijvlak van effectiviteit en entertainment – is dat met behulp van externen een heidag wordt gebruikt om de partners psychologisch in te delen, bijvoorbeeld met behulp van de persoonlijkheidsmodellen van het enneagram of de Myers-Briggs Type Indicator. De wetenschappelijke waarde van zulke methoden is weliswaar omstreden, maar in grote lijnen zijn de uitkomsten toch vaak herkenbaar. En het is een goede methode om elkaars eigenaardigheden eens te benoemen – wat op zich al heel behulpzaam kan zijn.

Ook in de wetenschappelijke psychologie (voor zover dat geen contradictio in terminis is) worden verschillende indelingen gebruikt. Een betrekkelijk overzichtelijke indeling is die in drie persoonlijkheidstypen: de neurotische, de sociopathische en de psychotische. Natuurlijk heeft iedereen wel iets van alle drie categorieën maar vaak domineert eentje. Alle soorten hebben zowel positieve als belemmerende elementen, zoals uit hiernavolgende beschrijvingen blijkt:

- De neurotische persoonlijkheid: 'de last van het bestaan'. Elementen: perfectionistisch, veel grondige voorbereiding, fouten maken mag niet, liefde moet je verdienen en geen ruzie maken. Moeite om knopen door te hakken.
- De sociopathische persoonlijkheid: 'de strijd om het bestaan'. Elementen: 'kan niet' bestaat niet, 'dat zullen we nog wel eens zien'. Elke autoriteit uitdagen en elke ontmoeting is een krachtmeting: wie is er slimmer, sneller, beter? Zorgen wel voor dynamiek en gaan tot het gaatje voor succes. Beschadigen van anderen is van minder belang.
- De psychotische persoonlijkheid: 'de vlucht voor het bestaan'. Elementen: hebben 'eigen' realiteit, soms charismatisch en spiritueel. Ook creatief. Maar hebben weinig op met de 'gewone' realiteit, noch met belangen van anderen in die gewone realiteit. Trekken zich bij problemen vaak terug, bijvoorbeeld door uit de maatschap te treden.

Idealiter heeft een advocatenkantoor van alles wel exponenten: de neuroot is immers geknipt voor de procespraktijk (nooit een termijn vergeten) en voor de relatie met mensen binnen kantoor, maar de sociopaat is bijna onmisbaar voor de transactiepraktijk. Voor de bestuurder geldt dat hij ieder op zijn eigen manier tegemoet moet treden. Voor de neuroot is dat met zachte drang en begrip, voor de sociopaat betekent dat een ferme en warme benadering en voor de psychoot is dat ferm en koel (die schrikt van warmte).

En tot slot voor de lezer: hoe staat het met de mensen op uw kantoor?

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
25 mei	Arbeidsprocesrecht in eerste aanleg***	Breukelen	6 PO	€ 695,-
26 mei	Internationale afstamming**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
26 mei	Cassatietechnieken Strafzaken***	Breukelen	5 PO	€ 645,-
26 mei	Jaarrekening lezen voor advocaten en notarissen*	Breukelen	4 PO	€ 545,-
26 mei	Ontslag van oudere werknemers**	BCN Rotterdam	5 PO	€ 645,-
27 mei	Geschillen rond de koop-/aannemingsovereenkomst	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 mei	Aansprakelijkheid van leidinggevendenden*	Breukelen	4 PO	€ 545,-
7 juni	Huurprijzen van woonruimte en bedrijfsruimte***	Breukelen	4 PO	€ 545,-
8 juni	Derde tranche nieuw huwelijksvermogensrecht**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
8 juni	Burenrecht*	Breukelen	6 PO	€ 695,-
9 juni	Internationaal Alimentatierecht**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
10 juni	Tijdelijke arbeid, payroll, fiscale- en sociale verzekeringsaspecten**	Breukelen	3 PO	€ 445,-
15 juni	Individueel ontslag**	BCN Rotterdam	5 PO	€ 645,-
15 juni	Bewijsrecht in het vooronderzoek**	SDU Uitgevers	6 PO	€ 745,-
16 juni	De bestuurlijke boete versus OM-beschikking**	BCN Rotterdam	5 PO	€ 645,-
17 juni	Enquêterecht en bestuurdersaansprakelijkheid**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
20 & 27 juni	Tweedaagse basiscursus erfrecht*	Breukelen	10 VSO/PO	€ 1.145,-
24 juni	De statutair directeur**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
28 juni	Aandeelhoudersgeschillen, civielrechtelijke en fiscaalrechtelijke oplossingsscenario's **	Breukelen	4 PO	€ 545,-
28 juni	Kleine Kantoren Dag 2011	Breukelen	Zie site	€ 245,-
29 juni	Ongehuwd samenwonenden**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
29 juni	Appartementsrecht**	BCN Rotterdam	6 PO	€ 695,-
30 juni	BV of Personenvennootschap nieuwe stijl?	BCN Rotterdam	4 PO	€ 545,-
5 juli	Overgang van onderneming**	BCN Rotterdam	55 PO	€ 645,-

Meer informatie en inschrijven: www.sdu.nl/opleidingen

Duitse degelijkheid en Brabantse gezelligheid

Nog voordat ze een woord Nederlands kon spreken, had *Rechtsanwältin* Angelika Unger al besloten zich in Brabant te vestigen. Nu is ze Nederlands advocaat en spreekt ze als een echte Brabantse met een zachte G. 'Ik ga hier nooit meer weg.'

Foto: Erik van der Burgt

Anna Italianer

Angelika Unger had vijf jaar geleden een Nederlandse vriend en een goede baan bij een advocatenkantoor in Duitsland. Ze stond op het punt dit kantoor over te nemen en er was geen haar op haar hoofd dat eraan dacht haar glansrijke carrière als *Rechtsanwältin* op te geven. Maar die plannen en de lange-afstandsrelatie waar zij en haar partner zich op hadden ingesteld, veranderden toen haar vriend terminaal ziek werd. 'Ik heb zijn laatste drie maanden met hem in Nederland

doorgebracht en na zijn overlijden ben ik weer aan het werk gegaan in Duitsland. Maar ik merkte dat ik mij in Nederland veel meer thuis voelde dan in Duitsland.' Ze ging echter niet over één nacht ijs en gaf zichzelf een jaar de tijd om erachter te komen of Nederland daadwerkelijk haar nieuwe vaderland zou worden. Dat bleek zo te zijn. 'Eindhoven was mijn thuis geworden en ik wilde graag als advocaat in Brabant werken, maar sprak nog steeds geen woord Nederlands. Na een week cursus bij de nonnen in Vught ging ik op sollicitatiegesprek bij Bierens Advocaten in

Veghel. We waren redelijk snel rond, het contract werd getekend en ik ben definitief naar Nederland verhuisd. Mijn familie en vrienden in Duitsland vonden het wel moeilijk. Bij een verdrietige gebeurtenis ben je sneller geneigd naar je familie toe te trekken; ik ging 650 kilometer bij hen vandaan wonen. Maar het voelde gewoon goed, voor mij was de verhuizing naar Eindhoven vanzelfsprekend. Ik wist natuurlijk niet wat me allemaal te wachten stond, maar je hebt nooit 100 procent zekerheid, dat heb ik wel geleerd.'

Gelijk krijgen

Bij Bierens Advocaten bestuurt Unger, die zichzelf een puzzelaar noemt, een internationale praktijk in het handels- en vervoersrecht. Haar cliënten zijn voornamelijk Nederlands met een tegenpartij in Duitsland. 'Ik toets welk recht van toepassing is, geef advies en los problemen op, binnen of buiten de rechtbank. Regelmatig sta ik voor de Duitse rechter. In Duitsland wordt veel meer en vaker geprocedeerd dan in Nederland. Volgens mij zorgt het cultuurverschil ervoor dat Duitsers sneller dagvaarden. Het is een kwestie van mentaliteit: Nederlanders zijn een echt handelsvolk en daarom geneigd tot schikken. Een Duitser wil altijd zijn gelijk krijgen en als dat niet lukt, gaat hij het bij de rechter halen. Commercieel is dat minder slim. De Nederlandse omgang met cliënten bevalt mij

goed. Het zijn kleine dingen, maar ik vind het hartverwarmend dat ik op mijn verjaardag e-mails krijg van verschillende Nederlandse cliënten. Dat komt in Duitsland niet voor, daar ga je veel afstandelijker met je cliënten om. In Nederland is de verhouding tussen cliënt en advocaat gelijkwaardig, mijn cliënten denken mee en geven hun mening over de zaak. In Duitsland wacht men af: de advocaat adviseert en de klant volgt. Maar maak je een fout, dan heb je meteen een klacht aan je broek hangen.'

Eierlikeur

Sinds 2010 mag Unger zich, naast Rechtsanwältin, ook Nederlands advocaat noemen. Zij was de eerste buitenlandse advocaat die in het arrondissement Den Bosch werd beëdigd. Een bijzonder moment, lacht Angelika. 'Ik

voelde mij zeer welkom, de Bossche deken hield een toespraak en ik kreeg een fles cadeau. Ik dacht: "O, eierlikeur." Ik begreep pas later dat het advocaat was, een mooi gebaar. Ik hoefde in Nederland geen stagiaire meer te worden, maar ik moet natuurlijk wel mijn PO-punten halen. In Duitsland bestaat deze verplichting alleen als je een gespecialiseerd advocaat bent. Ook de Duitse stageopleiding tot advocaat, *das Refendariat*, is heel verschillend van de Nederlandse stageperiode. Het duurt ook drie jaar, maar je werkt als ambtenaar op de rechtbank. Al met al breng je slechts een half jaar door op een advocatenkantoor. Daarna doe je een uiterst pittig examen, een afvalrace. Slaag je, dan kan je niet alleen advocaat maar ook rechter of officier van justitie worden. Voor mij was de keuze al lang gemaakt, ik ben een advocaat in hart en nieren. Ik was overigens niet de enige: 95 procent van de stagiaires kiest voor de advocatuur. Er bestaat veel kritiek op dit systeem. Men vindt deze opleiding niet meer van deze tijd. Dat kan zo zijn, maar toch heb ik veel voordeel van deze Duitse stageopleiding gehad: het heeft me geleerd te nuanceren en ik kan vaak goed inschatten hoe het denkpatroon van de rechter in elkaar steekt.'

Stomverbaasd

Unger wil nooit meer terug naar haar geboorteland, zegt ze. 'Ik vind Nederlanders prettig informeel, sociaal, attent en respectvol. Wanneer ik dat zeg, kijkt men mij hier vaak stomverbaasd aan, maar ik ervaar het echt zo. In de tien jaar dat ik bij een Duits advocatenkantoor werkte, ging ik zelden met mijn kantoorgenoten buiten kantooruren iets drinken. Ik had een uitstekende relatie met mijn bazin, maar wij hebben al die tijd *Sie* tegen elkaar gezegd. Advocaten lunchten op een ander tijdstip dan secretaresses. Voor mij was dat toen heel gewoon, maar in Nederland zag ik dat het ook anders kon en dat bevalt mij stukken beter. Als ik in Duitsland ben, zorg ik er altijd voor dat ik dezelfde dag nog terug kan. Het maakt niet uit hoe laat de vlucht naar Schiphol gaat, ik zit in het vliegtuig.'

(advertentie)

MEIJER EBLÉ SARIN
ADVOCATEN

Wegens pensionering van een kantoorgenoot per direct gezocht een collega die bereid is om op basis van kostendeling ons team te komen versterken.

Het kantoor is actief in de algemene rechtspraak.

Wij zijn gevestigd op een makkelijk bereikbare plaats in Haarlem.

Voor verdere informatie kunt u contact opnemen met
mr. M.J. Meijer 023-534 71 56

Meijer Eblé Sarin Advocaten,
Postbus 498, 2000 AL Haarlem

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Bakels, mw. mr. R.L.: Stibbe N.V. te Amsterdam

Beens, mw. mr. P.: Bright Advocaten te Breda

Berg, mw. mr. N. van de: Bright Advocaten te Breda

Bergen, mw. mr. S.J.E. van: JPR Advocaten te Doetinchem

Biesmans, mw. mr. G.L.P.: Vonken & Szymkowiak Strafrechtadvocaten te Maastricht

Bitter, mr. D.C.: BGK Advocaten te Sittard

Braak, mr. J.W.L.M. ten: Hampe Meyjes Advocaten te Amsterdam

Braamhaar, mw. mr. A.G.: JPR Advocaten te Deventer

Brouwer, mr. H.J.: Allied Onderwijs te Baarn

Buesink, mw. mr. M.: JPR Advocaten te Doetinchem

Dalhuisen, mr. P.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Zwolle

Dankers, mw. mr. K.: Wijn & Stael Advocaten N.V. te Utrecht

Deijkers, mr. P.F.M.: Advocatenkantoor Deijkers te Hoorn

Deurzen, mr. P.J.B. van: La Gro Advocaten te Gouda

Doelman, mw. mr. G.E.: Doelman Advocatuur te Papendrecht

Dufay, mr. T.: Dufay Advocatuur te Baarn

Eek, mr. D. van: Hoogenraad & Haak advertising + Ip advocaten te Amsterdam

Ferdinandusse, mw. mr.drs. A.A.E.: Stam Advocaten te Naarden

Gaaf, mr. C.B.: JPR Advocaten te Deventer

Gerlach, mr. V.: Linklaters LLP te Amsterdam

Gielen, mr. F.G.J.W.C.: BGK Advocaten te Sittard

Gijselhart, mr. A.V.P.M. te JPR Advocaten te Deventer

Haverkort, mw. mr. M.M.: Hendriksen Advocatuur te Amsterdam

Herstel, mr. J.C.A.: JPR Advocaten te Doetinchem

Hoeven, mw. mr. E. van der: Huisadvocaat, Gemeente Amsterdam te Amsterdam

Horst, mr. J.H.N.M. van der: Houthoff Buruma te Amsterdam

Hulst, mw. mr. A.C. van der: Meijers Canatan Advocaten te Amsterdam

Jukema, mr. A.J.G.: Jukema Legal; advocatuur & mediation te Bergschenhoek

Kalk, mw. mr. J.G.: JPR Advocaten te Enschede

Keybeck, mr. B.: BGK Advocaten te Sittard

Kloppenburg, mr. L.F.: TNO te Delft

Koelen, mw. mr. Y.W.A.M. van der: Advocatenkantoor Van der Koelen te Tegelen

Knook, mw. mr. M.L.W.J.S.: JPR Advocaten te Doetinchem

Korteweg, mr. W.W.: DAAN Advocatuur te Arnhem

Kreij, mr. C.G.M.J. van: JPR Advocaten te Doetinchem

Linden, mr. O.P. van der: Advocatenkantoor Van der Linden te Utrecht

Millenaar, mw. mr. H.J.: Akzo Nobel NV te Amsterdam

Overbeeke, mw. mr. C.V. van: Manders Advocaten te Rotterdam

Pennings, mr. M.E.: Manders Advocaten te Rotterdam

Perk, mr. B. van der: Van der Perk Advocatuur te Arnhem

Petkovski, mr. I.: Advocatenkantoor Petkovski te Deventer

Pluymen, mw. mr. M.H.: JPR Advocaten te Doetinchem

Ravelli, mr. J.J.M.: Linklaters LLP te Amsterdam

Ritsma-Hartman, mw. mr. H.A.M.: JPR Advocaten te Deventer

Ruyters, mw. mr. N.: Bright Advocaten te Breda

Schaik, mr. E.R. van: Advocatuur E.R. Van Schaik te Lelystad

Schotanus, mr. E.W.F.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede

Schoute, mw. mr. F.M.H.: Heussen te Amsterdam

Simons, mw. mr. N.J.W.G.: Simons & Zwarts Familierecht te Arnhem

Spliet, mr. A.A.M.: JPR Advocaten te Deventer

Sprong, mw. mr. C.M.C.J. van der: AKD te Eindhoven

Swaaij, mr.dr. J.H.M. van: Van Swaaij Cassatie & Consultancy te Nijmegen

Torn, mr. R.K.: Bergh Stoop & Sanders te Amsterdam

Veen, mr.drs. A.W. van der: Houthoff Buruma te Den Haag

Velde LL.M., mr. H.H.D. van: Gimbrère International Advocaten te Amsterdam

Verhaag, mr. P.P.J.M.: Verhaag Advocatuur te Noordwijk

Verhoeven, mw. mr. K.C.L.J.: Bouwman Advocaten te Uden

Verweijen, mw. mr. V.L.M.: JPR Advocaten te Doetinchem

Vetter, mr. L.: Van Riessen Advocaten te Gouda

Vonken, mr. A.A.T.X.: Vonken & Szymkowiak Strafrechtadvocaten te Maastricht

Vrijbergen, mr. D.J.J.: JPR Advocaten te Doetinchem

Weerden, mr. L.M.M. van der: Akzo Nobel Chemicals bv te Utrecht

Wiekeraad, mr. C.C.H.: Bosma Wiekeraad de Ruiter Advocaten te Kampen

Zijde, mw. mr. M.E. van der: Vistaprint B.V. te Venlo

Zwarts, mr. R.P.: Simons & Zwarts Familierecht te Arnhem

Zwieten de Blom, mr. A.J. van: JPR Advocaten te Deventer

Advocaat via omweg

Hij was al 'wat ouder' toen hij aan de opleiding begon, maar spijt van zijn beslissing om de advocatuur in te gaan heeft **Bas van der Perk** nooit gehad. 'Na 11 jaar in de verzekeringswereld besloot ik op mijn 34ste advocaat te worden. Ik wist van tevoren al dat ik soms de vreemde eend in de bijt zou zijn. Maar mede dankzij die bredere werkervaring heb ik inmiddels wel mijn eigen kantoor kunnen openen. En dat geeft precies de vrijheid die ik zocht.'

Zelfreflectie

'De korte lijnen,' antwoorden **Neeltje Beens** en haar compagnon **Nanda Ruyters** los van elkaar als ze naar het grootste voordeel van een eigen kantoor wordt gevraagd. 'Even overleg en het is geregeld.' Over de positionering van het Bredase BRight Advocaten, specialist in IE, ICT en Mededinging, is van te voren goed nagedacht, zegt Beens. 'Wij willen het echt anders doen, zelf meer als een ondernemer opereren en laagdrempelig zijn voor onze cliënten.'

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Deijkers (mr. P.F.M. Deijkers) te Hoorn

Advocatenkantoor Van der Koelen (mw. mr. Y.W.A.M. van der Koelen) te Tegelen

Bright Advocaten (mw. mr. P. Beens, mw. mr. N. van de Berg en mw. mr. N. Ruyters) te Breda

Doelman Advocatuur (mw. mr. G.E. Doelman) te Papendrecht

Jukema Legal; advocatuur & mediation (mr. A.J.G. Jukema) te Bergschenhoek

Simons & Zwarts Familierecht (mw. mr. N.J.W.G. Simons en mr. R.P. Zwarts) te Arnhem

Van der Perk Advocatuur (mr. B. van der Perk) te Arnhem

Uit de praktijk

Ahling, mr. R. Den Haag 18-04-2011

Bakker, mr. J.K.D. Haarlem 08-04-2011

Brinkman, mw. mr. H.J. Rotterdam 20-04-2011

Broekveldt, mr. L.P. Amsterdam 18-04-2011

Burlet, mr. J.L.M. Oostburg 15-04-2011
Chamalaun, mw. mr. S.C.L.M. Amsterdam 26-04-2011

Cohen, mw. mr. N.E.L. Amsterdam 12-04-2011

Doets, mr. M.S. Amsterdam 12-04-2011

Dorhout, mr. J.S.G. Groningen 11-04-2011

Benamar, mr. A. Almere 11-04-2011

Dazler, mr. A. De Meern 11-04-2011

Heuvel, mw. mr. D.A.M. van den Amsterdam 11-04-2011

Hulsebos, mw. mr. E.R. Groningen 12-04-2011

Humme, mw. mr. C.W. Amsterdam 07-04-2011

Jacobsen Jensen, mr. J.N. Rotterdam 14-04-2011

Kloos, mw. mr. L.C.E. Amsterdam 06-04-2011

Koetser, mr. M.B. Amstelveen 05-04-2011

Kok, mw. mr. E.C.P.M. Nijmegen 21-04-2011

Kuijpers, mr. H.F.C. Leiden 11-04-2011

Leemreize, mw. mr. H.C. Amsterdam 19-04-2011

Mierlo, mr. J.J.M. van Breda 20-04-2011

Moree, mr.drs. ir. W. Hellevoetsluis 11-04-2011

Mulder, mw. mr. M. Arnhem 06-04-2011
Muñoz Mateu, mw. mr. M.A. Den Bosch 07-04-2011

Briljante formule

‘Een vooruitgang.’ Zo noemt **Olaf van der Linden** het besluit om binnen een jaar een fusie ongedaan te maken en alleen door te gaan onder de naam Advocatenkantoor Van der Linden. ‘Als je eenmaal gewend bent aan de vrijheid van het Nieuwe Werken is er geen weg terug.’ Inmiddels zit hij in Utrecht in een groepspraktijk met twee andere advocaten en een mediator en dat bevalt goed. ‘Zo heb ik de gezelligheid van kantoor zonder de bijkomende verplichtingen. Het is een briljante formule.’

Nijdam, mw. mr. N.R. Valkenburg 06-04-2011

Reusch, mr. N.P. Utrecht 01-03-2011

Roffel, mw. mr. D. Amsterdam 15-04-2011

Samson, mr. C.B.J.M. Eindhoven 31-03-2011

Schouten, mw. mr. K. Haarlem 26-04-2011

Schraffordt Koops, mw. mr. I. Amsterdam 04-04-2011

Schumacher, mw. mr. G.C. Soest 07-04-2011

Smaling, mw. mr. J.M.F. Amsterdam 31-03-2011

Swaan, mr. D.A. de Amsterdam 06-04-2011

Swinkels, mw. mr. F. Utrecht 19-04-2011

Veer, mr. C.M. van der Amsterdam 07-04-2011

Vogel, mw. mr. M. Utrecht 05-04-2011

Wiel, mw. mr. R.M.J. van de Eindhoven 26-04-2011

Wiele, mw. mr. J.C. van der Amsterdam 15-04-2011

Wiersma, mw. mr. Y.C.E. Amsterdam 08-04-2011

(advertenties)

SEEBREGTS & SAEY

STRAFRECHTADVOCATEN

**AMBITIEUS EN INFORMEEL
STRAFRECHTKANTOOR**

**ZOEKT
WEGENS GROEI VAN DE PRAKTIJK**

**(GEVORDERDE)
ADVOCAAT-STAGIAIRE**

EN

ADVOCAAT-MEDEWERKER

U kunt uw sollicitatiebrief binnen 14 dagen richten aan:

mr. drs. A.M. Seebregts
Mathenesserlaan 214

3021 HM Rotterdam
seebregts@seebregts-saey.nl

www.seebregts-saey.nl

LASSCHE & VAN ZUTPHEN

A D V O C A T E N

LASSCHE & VAN ZUTPHEN ADVOCATEN

hebben op korte termijn plaats voor een ondernemende gevorderde **stagiaire/aankomend medewerker m/v** voor de algemene praktijk.

Kandidaten met een voltooide beroepsopleiding en met een eigen praktijk genieten de voorkeur.

Sollicitaties kunnen worden gericht aan mr. M.E. van Zutphen op het adres Nijenburg 2-C te 1081 GG Amsterdam of per e-mail aan het adres secretariaat@lvz-advocaten.nl

Telefonische inlichtingen kunnen worden ingewonnen via telefoonnummer 020-6702020.

De uitspraken zijn bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam.

De integrale, geanonimiseerde uitspraak vindt u op BalieNet (Advocaat > Voor uw praktijk > Disciplinaire en andere uitspraken).

Aanvullende declaratie

Vast bedrag voor juridische begeleiding afgesproken. Excessief gebruik door cliënt; aanvullende declaratie toelaatbaar?

Bindend Advies d.d. 27 oktober 2008, ADV 08-0146 Geschillencommissie Advocatuur
(mrs. Jurgens, Lemmens en Hooegeveen-De Klerk)

Klacht

De cliënt heeft zich tot het kantoor gewend om hem te begeleiden bij de aankoop van onroerend goed in Frankrijk. Partijen hebben vervolgens de afspraak gemaakt dat de cliënt voor deze begeleiding het vaste bedrag van 2.500 euro exclusief btw zou betalen. De cliënt kon voor dit bedrag onbeperkt gebruikmaken van de diensten van het kantoor.

De cliënt heeft intensief gebruikgemaakt van de dienstverlening van het kantoor. Hij mailde het kantoor wanneer hem iets niet duidelijk was, hij aanvullende informatie wilde of wanneer hij van mening was dat de advocaat zich meer of beter moest inzetten.

Op 9 april 2008 heeft de advocaat de cliënt per e-mail te kennen gegeven dat, gelet op het bovengemiddelde e-mailverkeer, een extra honorarium werd verlangd van 1.500 euro exclusief btw. De cliënt heeft daarop geantwoord dat een vaste prijsafpraak betekent dat alle partijen zich aan die afspraak houden. Het kantoor heeft hierop de werkzaamheden voor de cliënt gestaakt.

De cliënt is van mening dat hij verhoudingsgewijs te veel heeft betaald, nu de overeenkomst eenzijdig is opgezegd en de advocaat niet alle afgesproken werkzaamheden heeft uitgevoerd. Hij verzoekt de commissie te bepalen dat de advocaat hem een bedrag van 1.071 euro inclusief btw dient terug te betalen.

Verweer

Het kantoor is gespecialiseerd in Frans recht en voorziet Nederlanders die een woning in Frankrijk aan- dan wel verkopen van juridische en andere adviezen. Met de cliënt is in dit kader een zogenaamde prijsafpraak gemaakt, inhoudende dat een aantal werkzaamheden zouden worden verricht tegen een vast tarief van 2.500 euro exclusief btw.

De advocaat stelt dat in het dossier van de cliënt onvoorziene omstandigheden zijn ontstaan, die de normale kaders van een dossierbehandeling te buiten gaan. Zo heeft de cliënt middels e-mail veelvuldig vragen voorgelegd welke reeds door de advocaat telefonisch dan wel schriftelijk waren beantwoord. Ook legde de cliënt iedere handeling die hij zelf diende te verrichten (zoals het plaatsen van een handtekening) uit en te na voor aan de advocaat. Voorts was de door het kantoor over het honorarium in rekening te brengen btw aanleiding voor de cliënt, die belastingadviseur is, voor een uitgebreide e-mailwisseling. Ten slotte moest de gehele aankoopprocedure meerdere malen opnieuw aan de cliënt worden uitgelegd.

Het aantal e-mails heeft tot een zodanige extra werkbelasting geleid, dat de advocaat aanvullende honorering vroeg voor een bedrag van 1.500 euro exclusief btw. De cliënt wilde hier echter niet op ingaan. Het kantoor heeft daarop de opdracht beëindigd.

Beoordeling

De commissie beantwoordt de vraag of de advocaat als redelijk bekwaam en redelijk handelende advocaat gerechtigd was aanvullend te declareren, ontkennend. In het dossier bevindt zich geen stuk met een enigszins sluitende omschrijving van de gecontracteerde werkzaamheden. Omtrent de mate van begeleiding is niets op schrift gesteld. Het had op de weg van de advocaat gelegen tijdig en concreet duidelijk te maken dat een redelijk gebruik werd overschreden. Door dit na te laten, is niet gehandeld zoals een redelijk handelend advocaat betaamt. De wens van de cliënt tot terugbetaling acht de commissie echter onredelijk. De advocaat heeft ter zitting nog onweersproken gesteld dat de prijsafpraak was gebaseerd op 10 uur dienstverlening. Het is aannemelijk dat een dergelijk urental ruimschoots is besteed. Met de advocaat is de commissie van oordeel dat sommige vragen van de cliënt in een wel erg ver verwijderd verband stonden met de door cliënt gegeven opdracht.

Beslissing

De klacht is gegrond, de terugvordering van de cliënt wordt afgewezen.

**Optijd
Opdehoogte**

OpMaat

OpMaat_Onderneming & Recht

Raadpleeg uw complete juridische informatiebron. Overal.

Steeds meer ondernemingsrechtprofessionals ontdekken de voordelen van OpMaat. Met **OpMaat_Onderneming & Recht** hebt u 24 uur per dag toegang tot de meest uitgebreide, overzichtelijke én actuele juridische database. Alle nieuws, wet- en regelgeving, officiële publicaties, Europese richtlijnen en verordeningen, de jurisprudentie uit «*JOR*», *Sdu Commentaar Ondernemingsrecht*, *Sdu Commentaar Insolventierecht*, *Commentaar Financieel Recht deel I en III*, artikelen uit de praktijktijdschriften *TOP* en *FIP* zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht. Via een automatische e-mailattending wordt u dagelijks, drie keer per week of wekelijks op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen op het gebied van onderneming & recht.

Naast deze uitgebreide juridische database heeft Sdu Uitgevers voor de specifieke professionals twee slankere OpMaat varianten ontwikkeld: **OpMaat_Ondernemingsrechtpraktijk** (op het gebied van rechtspersonenrecht) en **OpMaat_Insolventierechtpraktijk** (op het gebied van insolventierecht).

Nu gratis 1 maand op proef. Ga snel naar www.sneltotdekern.nl

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

Deze rubriek bevat samenvattingen van tuchtrechtelijke uitspraken. De integrale uitspraken zijn onder LJ-nummer te vinden op Tuchtrecht.nl. De uitspraken die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn bovendien te vinden op advocatenorde.nl en [BalieNet](http://BalieNet.nl). Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Optreden voor broer

Hof van Discipline 12 april 2010, LJN: YA0568
Raad van Discipline Arnhem 24 juni 2009

Geen onduidelijkheid over hoedanigheid van zuster verdachte die (mede) als zijn advocaat optreedt.

- Art. 46 Advocatenwet (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt, 2.3 Gedragingen in strafzaken, 4 Wat de advocaat betaamt tegenover derden)
- Gedragsregel 29

Feiten

De broer van mr. X is op 12 februari 2008 op verdenking van een strafbaar feit in verzekering gesteld. Mr. X is diezelfde dag voor haar broer als piketadvocaat opgetreden. Mr. X heeft de zaak waarvoor haar broer was aangehouden met hem op het politiebureau besproken.

Mr. X heeft vervolgens een ervaren strafrechtadvocaat gevraagd de belangen van haar broer verder te behartigen. Deze advocaat heeft de broer van mr. X bij de voorgeleiding aan de rechter-commissaris bijgestaan. Op 22 februari 2008 heeft mr. X haar broer nogmaals bezocht in de penitentiaire inrichting waar hij inmiddels verbleef. Op dat moment golden beperkingen waardoor hij niet vrijelijk met kennissen of familie mocht communiceren. Mr. X heeft zich met haar advocatenpas en legitimatiebewijs gelegitimeerd als advocaat en toegang verkregen tot haar broer. Nadat zij elkaar enkele minuten hadden gesproken, hebben medewerkers van de penitentiaire inrichting het gesprek beëindigd. Mr. X heeft zich daartegen niet verzet.

Klacht

De hoofdofficier van justitie heeft de de-

ken in kennis gesteld en een klacht ingediend. Mr. X zou zich ten onrechte als de advocaat van haar broer hebben gepresenteerd. De plaatselijke deken heeft de klacht ambtshalve gesteund. Nadat de raad de klacht heeft afgewezen, heeft de algemeen deken beroep ingesteld.

Overwegingen raad

Ten aanzien van het verweer van mr. X dat de officier van justitie niet-ontvankelijk is omdat deze in het nastreven van een goede strafrechtspleging niet zo ver mag gaan dat hij zich mengt in de vrije advocatenkeuze van een verdachte, geldt dat de klacht geen betrekking heeft op de vrije advocatenkeuze maar op het op onjuiste gronden gebruik c.q. misbruik maken van de titel 'advocaat' teneinde een familielid in beperkingen te bezoeken. De officier van justitie is dus wel degelijk ontvankelijk.

Mr. X heeft haar broer als zijn voorkeursadvocaat bezocht. Daarna heeft mr. X een andere advocaat benaderd met het verzoek haar broer bij te staan. Daaruit kan niet zonder meer geconcludeerd worden dat mr. X zich als advocaat heeft teruggetrokken. Er staat geen rechtsregel aan in de weg dat een verdachte zich door meer dan één advocaat laat bijstaan. Mr. X is dus als advocaat van haar broer blijven optreden, waardoor de klacht ongegrond is.

Overwegingen hof

In zijn grief klaagt de landelijk deken dat mr. X tenminste de schijn heeft gewekt in strijd te hebben gehandeld met het gebod ervoor te zorgen dat de onafhankelijkheid en vrijheid van advocaten niet in gevaar komen. Bovendien heeft mr. X onduidelijkheid laten bestaan over haar hoedanigheid, althans zich ten onrechte als advocaat voorgedaan zonder daadwerkelijk in die hoedanigheid op te treden. Klager heeft daarom het ver-

trouwen in de advocatuur en haar eigen beroepsuitoefening geschaad hetgeen mede, aldus de deken, volgt uit het feit dat mr. X zich niet heeft verzet tegen beëindiging van het gesprek door medewerkers van de penitentiaire inrichting.

Het verwijt dat klaagster er onvoldoende voor heeft gewaakt dat haar onafhankelijkheid en vrijheid niet in gevaar zouden komen, wordt door het hof niet behandeld omdat het een nieuwe klacht inhoudt die niet meer kan worden ingebracht in hoger beroep.

Anders dan klager en deken is het hof niet van mening dat mr. X onduidelijkheid heeft laten bestaan over haar hoedanigheid. Nadat zij eerder in de piketfase als advocaat voor haar broer optrad, heeft zij zich bij haar bezoek anderhalve week later wederom gelegitimeerd als advocaat en is zij als zodanig toegelaten. Over haar hoedanigheid van advocaat heeft zij geen onduidelijkheid laten bestaan. Belangrijker is dat uit de handelwijze van mr. X evenmin valt af te leiden dat zij zich ten onrechte als advocaat van haar broer heeft voorgedaan. Zij was immers (ook) zijn advocaat. Het hof ziet in de gestelde feiten onvoldoende aanleiding aan te nemen dat mr. X welbewust de advocatenpas heeft misbruikt om zich toegang tot haar broer te verschaffen die haar anders zou zijn geweigerd.

Het ontbreken van verzet van mr. X tegen beëindiging van het gesprek biedt evenmin voldoende grond te oordelen dat mr. X niet als advocaat is opgetreden. Van een advocaat mag worden verlangd dat deze zich verzet wanneer hij in zijn rechten beknót wordt, maar dat mr. X ervoor koos het debat ter plekke niet aan te gaan maar uit te stellen maakt niet dat (waarschijnlijk is dat) daardoor rechten van haar cliënt verloren zijn gegaan.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Alle beperkingen

Hof van Discipline 12 juli 2010, LJN: YA1169
Raad van Discipline 24 november 2009,
LJN: YA 0179

Voor de advocaat van een gedetineerde aan wie alle beperkingen zijn opgelegd, geldt de absolute verplichting zich te onthouden van iedere gedraging die in strijd is met het doel van deze beperkingen. Deze beperking is niet in strijd met art. 6 EVRM.

- Art. 46 Advocatenwet (2.3 Gedragingen in strafzaken)

Feiten

Mr. X treedt op als advocaat van A. A zit in voorlopige hechtenis en aan hem zijn alle beperkingen opgelegd wegens collusiegevaar. Mr. X belt de moeder van A en vertelt haar 'heel erg op zoek te zijn naar de neven van A' en dat hij hoopt dat zij hem daarbij kan helpen. Op de vraag van A's moeder 'welke neven,' noemt mr. X twee namen: B en C. Mr. X zegt te hopen dat ze bij hem op kantoor willen komen, omdat hij graag met hen over de zaak wil praten. Mr. X vertelt de moeder van A dat hij haar niet mag vertellen waarover het gaat. Mr. X vraagt de telefoonnummers van B en C voor hem te achterhalen en laat zijn mobiele telefoonnummer achter. Hij vraagt A's moeder B en C te vragen hem te bellen. Mr. X, die net zijn stage heeft afgerond, heeft voorafgaand aan dit telefoongesprek bij een ervaren kantoorgenoot nagevraagd of hem dit vrij stond. Die meende dat dat het geval was.

Klacht

De klacht houdt in dat mr. X in strijd met art. 46 Advocatenwet heeft gehandeld

door in strijd met aan zijn cliënt opgelegde beperkingen zaakinhoudelijke informatie met diens moeder te bespreken.

Overwegingen raad

Door (de inhoud van) het contact met de moeder van A, heeft mr. X de norm overschreden dat een advocaat, indien zijn cliënt in alle beperkingen zit, de absolute verplichting heeft zich te onthouden van iedere gedraging die met het doel van de oplegging van de beperkingen in strijd is, te weten dat geen contact ontstaat tussen de verdachte en de buitenwereld. Mr. X heeft immers namen gekregen van zijn cliënt en heeft die kenbaar gemaakt aan diens moeder. Het wettelijk systeem voorziet in mogelijkheden om beperkingen op te heffen, maar laat niet toe dat een raadsman op dat systeem zelf uitzonderingen maakt.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt mr. X de maatregel van enkele waarschuwing op.

Overwegingen hof

Volgens mr. X heeft hij de beperkingen niet geschonden. Hij heeft alleen tegen de moeder van A gezegd dat hij graag met de neven van zijn cliënt over de zaak wilde praten. Mr. X beroept zich voorts op art. 6 EVRM. Dat de beperkingen meebrengen dat de advocaat niet met de buitenwereld mag communiceren over de inhoud van de zaak, mag er niet toe strekken dat eigen onderzoek door de raadsman geheel onmogelijk wordt. Dat zou schending van de *equality of arms* betekenen.

Voorts voert mr. X aan dat hem ten onrechte een maatregel is opgelegd, omdat hij heeft gehandeld in de overtuiging dat wat hij deed niet in strijd was met de

norm van art. 46 Advocatenwet. Hij heeft integer gehandeld en tevoren advies gevraagd aan een ervaren kantoorgenoot.

Het hof is met de raad van oordeel dat mr. X de beperkingen van zijn cliënt heeft geschonden. Door de vraagstelling van mr. X aan de moeder van A, zouden ook de neven ervan op de hoogte raken dat zij door A in verband werden gebracht met de zaak. Dat alles betreft informatie over de inhoud van de zaak, die door het optreden van mr. X naar buiten is gebracht, terwijl zijn cliënt in alle beperkingen zat.

Nu het hier een tijdelijke inperking van de mogelijkheden tot effectieve rechtsbijstand betreft, onder rechterlijke controle, is geen sprake van strijd met art. 6 EVRM. In de periode dat een verdachte in beperkingen zit, is niet iedere rechtsbijstand uitgesloten: bespreking van de zaak, voorbereiding voor verhoor, bijstand aan ontredderde verdachten en controle op detentieomstandigheden blijven ook tijdens beperkingen mogelijk.

Anders dan de raad, ziet het hof geen aanleiding mr. X een maatregel op te leggen. Hij heeft daarover destijds advies aan een kantoorgenoot gevraagd, volstaan met de vraag die hij en die kantoorgenoot toelaatbaar achtten, onder de uitdrukkelijke mededeling dat hij in verband met de opgelegde beperkingen niets over de zaak mocht zeggen.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad, voor zover de klacht daarbij gegrond werd verklaard, en vernietigt deze, voor zover daarbij aan mr. X een maatregel werd opgelegd.

ST. MAARTEN

ST. MEESTERLIJK

Ontdek St. Maarten met Arke!

- 2,5 - 4* accommodaties op unieke locaties
- 9-daagse vliegreis
- Keuze uit diverse hotels en resorts, ook **All-Inclusive**
- Volop excursiemogelijkheden: van zeiltochten tot het bezoeken van de omliggende eilanden

**Al vanaf
€ 999**

 Arke.nl
Dacht 't wel

Ontdek St. Maarten, de enige plek waar het Nederlandse koninkrijk grenst aan Frankrijk.

St. Maarten is een Caribische ervaring die haar weerga niet kent. Zo is er bijvoorbeeld de keuze uit maar liefst 37 parelwitte stranden. En ook op het culinaire vlak kan er ruim gekozen worden uit tal van excellente restaurants waar tongstrelende hoogstandjes worden geserveerd.

Het goede leven op zijn best

Goed toeven is het ook op de talrijke terrasjes aan het water. En zeilen kan men er fantastisch, want wat watersport betreft staat St. Maarten al jaren aan de Caribische top. Het nachtleven bruist er in lokale barretjes met exotische cocktails en in de luxe hotels met hun adembenemende shows. Kortom, wie op zoek is naar alles wat het leven écht aangenaam maakt op één eiland, is van harte welkom voor een vakantiebeleving die wat ons betreft gerust St. Meesterlijk mag heten.

Voor meer informatie: 071-5622002. st-maarten@interreps.eu

AANGENAAM

ST. MAARTEN

www.vakantiestmaarten.nl/arke-actie

Samen

Als je op de eerste dag in je nieuwe praktijk de sleutel in het slot steekt, is het goed te weten dat je verzekeringen in orde zijn. Met Niehoff Werning & Kooij staat u er niet alleen voor. Prettig, want er komen nogal wat zaken op starters af. Van ondernemingsplan tot beroepsaansprakelijkheids- en arbeidsongeschiktheidsverzekering: samen met u zorgen we voor een passende oplossing. Met onze kennis van de advocatuur helpen we al jaren talloze starters op weg. Meer weten? Vraag dan vrijblijvend ons starterspakket voor de advocatuur aan.

Starter? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
start samen met Niehoff Werning & Kooij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat